

บทที่ 1

ข้อมูลทั่วไป

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกมีพื้นที่ 21,755.23 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 4.18 ของพื้นที่ประเทศ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดพัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ทะเลอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดตรัง จังหวัดสตูล และประเทศมาเลเซีย

ทิศใต้ ติดต่อกับ ประเทศมาเลเซีย

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกเป็นภูเขา คือ เทือกเขาบรรทัด ทอดยาวด้านทิศตะวันตกของจังหวัดพัทลุงและสงขลา ซึ่งเป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติเขาปู่เขาเย่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง ทางตอนล่างของภาคเป็นเทือกเขาสันกาลาคีรี ทอดยาวตามแนวทิศตะวันตก-ทิศตะวันออก เทือกเขานี้ยังเป็นแนวกันพรมแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย บริเวณนี้มีอุทยานแห่งชาติที่สำคัญ เช่น อุทยานแห่งชาติบางลาง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา นอกจากนี้ พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกมีที่ราบชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ซึ่งมีลักษณะกว้างตื้น มีหาดทรายทอดยาวกว้างขวาง มีอ่าวที่สำคัญ คือ อ่าวปัตตานี

1.3 ขอบเขตและลักษณะลุ่มน้ำ

พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก มีลุ่มน้ำหลักที่สำคัญ 3 ลุ่มน้ำหลัก คือ ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และลุ่มน้ำปัตตานี โดยแต่ละลุ่มน้ำหลักประกอบด้วยลุ่มน้ำย่อยหรือลุ่มน้ำสาขา ดังตารางที่ 1-1

ตารางที่ 1-1 พื้นที่ลุ่มน้ำหลักและลุ่มน้ำย่อยในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก

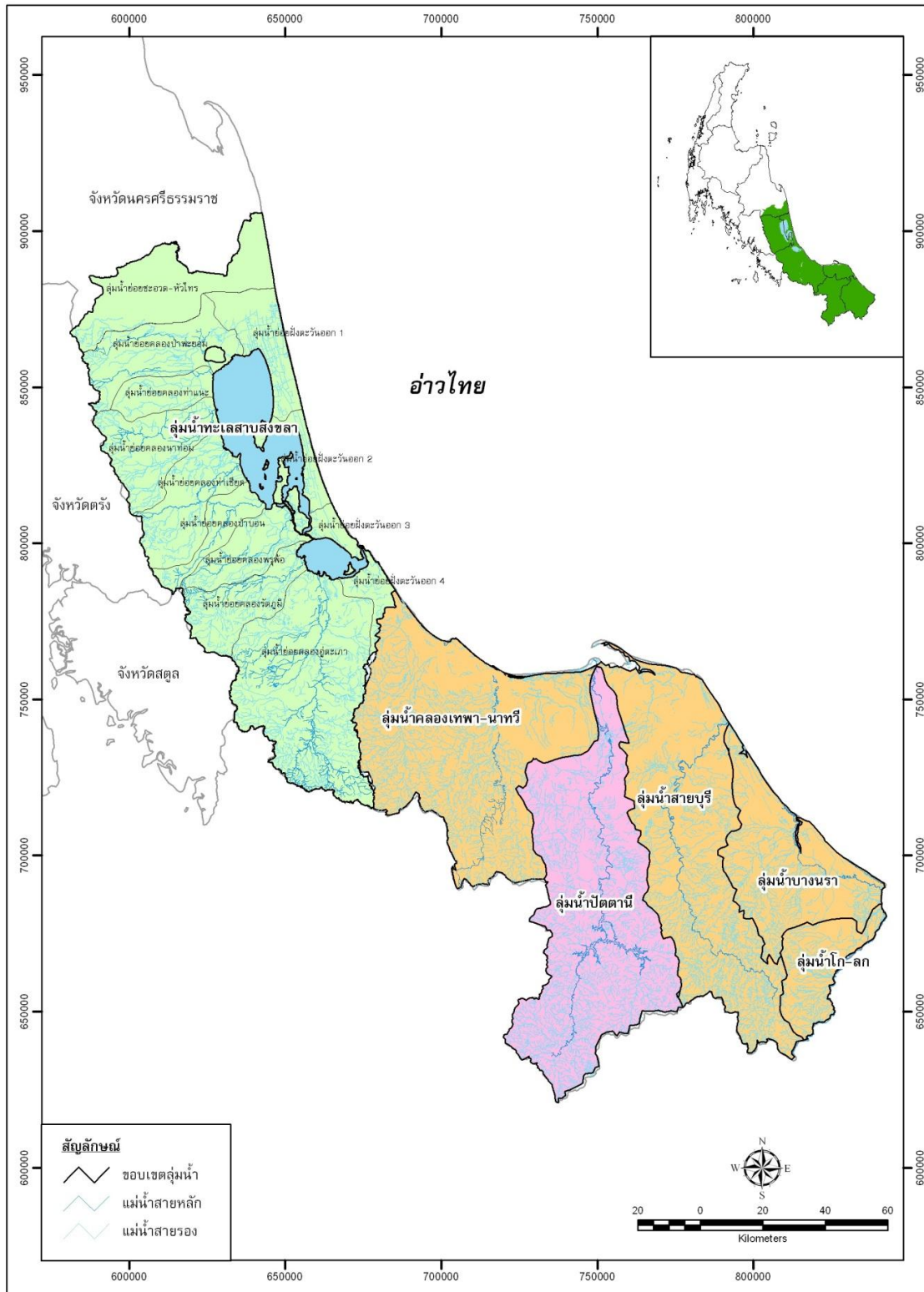
ลุ่มน้ำหลัก	ลุ่มน้ำย่อย	ลำน้ำสาขา	พื้นที่ในลุ่มน้ำ			
			จังหวัด	อำเภอ		
ลุ่มน้ำภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก	เทพา-นาทวี	คลองเทพา คลองนาทวี	สงขลา	จะนะ เทพา นาทวี สะบ้าย้อย		
			ปัตตานี	โคกโพธิ์		
			ยะลา	กาบัง		
	สายบุรี	แม่น้ำสายบุรี	ปัตตานี	ทุ่งยางแดง กะพ้อ สายบุรี		
			ยะลา	รามัน		
			นราธิวาส	รือเสาะ ศรีสาคร สุคีริน จะแนะ		
	บางนรา	แม่น้ำบางนรา	นราธิวาส	เจาะไอร้อง เมืองนราธิวาส ระแงะ บาเจาะ ยี่งอ		
	โก-ลก	แม่น้ำโก-ลก	นราธิวาส	ตากใบ สุโงะโก-ลก สุโงะปาตี แว้ง		
	ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	คลองอู่ตะเภา	คลองอู่ตะเภาคลองรำ คลองสะเดาคลองหลา คลองจำไทรคลองต่ำ คลองวาดคลองหะ	สงขลา	บางกล่ำ หาดใหญ่ สะเดา นาหม่อม คลองหอยโข่ง เมืองสงขลา รัตภูมิ	
				คลองป่าพะยอม	นครศรีธรรมราช	ชะอวด
					พัทลุง	ป่าพะยอม
				คลองท่าแนะ	คลองท่าแนะ	พัทลุง
คลองนาท่อม				คลองนาท่อม	พัทลุง	ศรีนครินทร์ ควนขนุน กงหรา เมืองพัทลุง ศรีบรรพต เขาชัยสน
คลองท่าชีียด				คลองท่าชีียด	พัทลุง	กงหรา เขาชัยสน ตะโหมด บางแก้ว
คลองป่าบอน				คลองป่าบอน	พัทลุง	ป่าบอน ปากพะยูน
คลองพรุฬห์				คลองพรุฬห์	พัทลุง	ปากพะยูน ป่าบอน
					สงขลา	ควนเนียง รัตภูมิ
คลองรัตภูมิ				คลองรัตภูมิหรือคลองงูมี	สงขลา	ควนเนียง รัตภูมิ

ลุ่มน้ำหลัก	ลุ่มน้ำย่อย	ลำน้ำสาขา	พื้นที่ในลุ่มน้ำ	
			จังหวัด	อำเภอ
	คาบสมุทรสทิงพระ - ตะวันออก 1	พื้นที่ชายฝั่งทะเล คลองระโนด คลองโรง	นครศรีธรรมราช	หัวไทร
		คลองแดน	สงขลา	ระโนด กระแสสินธุ์
	- ตะวันออก 2 - ตะวันออก 3	คลองอาทิตย์	สงขลา	สทิงพระ กระแสสินธุ์
		คลองสทิงหม้อ	สงขลา	สิงหนคร
	- ตะวันออก 4 (ส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำย่อย คลองอู่ตะเภา)	คลองพะวง คลองสำโรง	สงขลา	เมืองสงขลา
	พื้นที่ทะเลสาบ	ทะเลน้อย	นครศรีธรรมราช	ชะอวด หัวไทร
		ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง	พัทลุง	ควนขนุน เมืองพัทลุง เขาชัยสน บางแก้ว ปากพะยูน
		ทะเลสาบตอนล่าง	สงขลา	ระโนด กระแสสินธุ์สทิงพระ สิง หนคร ควนเนียง บางกล้า หาดใหญ่ เมืองสงขลา
ลุ่มน้ำปัตตานี		แม่น้ำปัตตานี	ยะลา	เบตง ธารโต บันนังสตา กรงปินัง เมืองยะลา
			ปัตตานี	ยะรัง หนองจิก โคกโพธิ์ เมืองปัตตานี

1.4 ขอบเขตการปกครองและประชากร

พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ในปี 2555 มีประชากร 3,822,892คน โดยจังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุด ดังตารางที่ 1- 2 และมีการปกครองประกอบด้วย 5 จังหวัด 60 อำเภอ 439 ตำบล 3,259 หมู่บ้าน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 5 แห่ง เทศบาลนคร 3 แห่งเทศบาลเมือง 18 แห่ง เทศบาลตำบล 122 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 333 แห่ง ดังตารางที่ 1-3

รูปที่ 1-2 พื้นที่ลุ่มน้ำหลักและลุ่มน้ำย่อยในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก

ตารางที่ 1-2 จำนวนประชากรและการเปลี่ยนแปลงประชากร ปี 2552-2555 ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก

ปี	ข้อมูลประชากร(คน)	จังหวัด					รวม
		พัทลุง	สงขลา	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	
2552	ชาย	249,171	656,113	319,542	238,215	360,367	1,823,408
	หญิง	258,606	687,841	328,082	242,119	367,704	1,884,352
	รวม	507,777	1,343,954	647,624	480,334	728,071	3,707,760
	ร้อยละการเพิ่มขึ้นของประชากร	0.52	0.61	0.84	1.00	1.12	0.79
2553	ชาย	249,791	662,475	323,573	241,769	364,898	1,842,506
	หญิง	259,743	694,548	331,686	245,611	372,264	1,903,852
	รวม	509,534	1,357,023	655,259	487,380	737,162	3,746,358
	ร้อยละการเพิ่มขึ้นของประชากร	0.34	0.96	1.17	1.45	1.23	1.03
2554	ชาย	250,280	667,250	327,632	244,903	370,019	1,860,084
	หญิง	260,783	699,760	335,853	248,864	377,353	1,922,613
	รวม	511,063	1,367,010	663,485	493,767	747,372	3,782,697
	ร้อยละการเพิ่มขึ้นของประชากร	0.30	0.73	1.24	1.29	1.37	0.96
2555	ชาย	251,650	672,775	332,109	248,437	375,340	1,880,311
	หญิง	262,842	705,799	339,506	252,377	382,057	1,942,581
	รวม	514,492	1,378,574	671,615	500,814	757,397	3,822,892
	ร้อยละการเพิ่มขึ้นของประชากร	0.67	0.84	1.21	1.41	1.32	1.05

ที่มา :ข้อมูลประชากร ณ เดือนธันวาคม 2555จาก www.dopa.go.th สืบค้นเมื่อวันที่ 18เมษายน 2556

ตารางที่ 1-3 การปกครองในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก

จังหวัด	อำเภอ* (แห่ง)	ตำบล* (แห่ง)	หมู่บ้าน* (แห่ง)	องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด** (แห่ง)	เทศบาล นคร** (แห่ง)	เทศบาล เมือง** (แห่ง)	เทศบาล ตำบล** (แห่ง)	องค์การบริหาร ส่วนตำบล** (แห่ง)
พัทลุง	11	66	670	1	-	1	47	25
สงขลา	16	124	980	1	2	11	35	92
ปัตตานี	12	114	638	1	-	1	15	97
ยะลา	8	58	380	1	1	2	13	46
นราธิวาส	13	77	591	1	-	3	12	73
รวม	60	439	3,259	5	3	18	122	333

ที่มา :* www.amphoe.com สืบค้นเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2556

** www.dla.go.th สืบค้นเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2556

สถานการณ์มลพิษ

2.1 สถานการณ์คุณภาพน้ำ

1.1 คุณภาพน้ำผิวดิน

พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก ครอบคลุมพื้นที่ 3 กลุ่มน้ำหลัก คือ กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา กลุ่มน้ำปัตตานี และกลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก 6 สาย คือ ทะเลสาบสงขลา คลองเทพา แม่น้ำปัตตานี แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำโก-ลก และแม่น้ำบางนรา โดยพิจารณาคุณภาพน้ำตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ ดีเยี่ยม (ประเภทที่ 1 : น้ำตามธรรมชาติปราศจากการปนเปื้อน) ดี (ประเภทที่ 2) พอใช้ (ประเภทที่ 3) เสื่อมโทรม (ประเภทที่ 4) และเสื่อมโทรมมาก (ประเภทที่ 5) โดยพิจารณาจากค่าคุณภาพน้ำ 4 พารามิเตอร์ ดังนี้ ค่าออกซิเจนละลาย (Dissolved Oxygen : DO) ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (Biochemical Oxygen Demand: BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria : TCB) และแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria : FCB) ในปี 2556 พบว่าแหล่งน้ำต่างๆ มีคุณภาพน้ำดังนี้

1.1.1 คุณภาพน้ำลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

(1) ทะเลสาบสงขลา จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในพื้นที่ทะเลสาบสงขลา 15 จุดตรวจวัด พบว่าคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีพอใช้ และเสื่อมโทรม และ เสื่อมโทรมมาก คิดเป็นร้อยละ 33 ร้อยละ 13 ร้อยละ 47 และร้อยละ 7 ตามลำดับ บริเวณที่คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมาก คือ หมู่บ้านทะเลน้อย และบริเวณที่คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม คือ คลองนางเรียม สะพานเกาะยอ และปากคลองต่างๆ ที่ไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา ได้แก่ ปากคลองลำป่า ปากคลองบ้านโรง ปากคลองอุตะเถา ปากคลองพะวง และปากคลองสำโรง พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ

- ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) พบค่าค่อนข้างสูง บริเวณทะเลน้อย คลองนางเรียม ปากคลองบ้านโรง และปากคลองสำโรง โดยพบสูงสุดบริเวณปากคลอง สำโรง ในเดือนพฤษภาคม 2556 และมีค่าสูงเกือบตลอดทั้งปี
- แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) พบค่าสูงบริเวณ ทะเลน้อย คลองนางเรียม กลางทะเลหลวง ปากคลองลำป่า และปากคลองสำโรง โดยพบสูงสุดบริเวณปากคลอง สำโรง ในเดือนพฤษภาคม 2556 และมีค่าสูงตลอดทั้งปี

- แบบที่เรียกกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) พบค่าค่อนข้างสูงบริเวณ ทะเลน้อย กลางทะเลหลวง และปากคลองสำโรง โดยพบสูงสุดบริเวณปากคลองสำโรงในเดือนพฤษภาคม 2556

- ออกซิเจนละลาย (DO) พบค่าค่อนข้างต่ำบริเวณทะเลน้อย คลองนางเรียง ปากคลองบ้านโรง และปากคลองสำโรง โดยพบต่ำสุดบริเวณปากคลองสำโรง ในเดือนพฤษภาคม 2556

ผลการตรวจวัดโลหะหนักจำนวน 6 จุดตรวจวัด คือ หมู่บ้านทะเลน้อย คลองนางเรียง ปากคลองลำป่า ปากคลองอู่ตะเภา ปากคลอง สำโรง และปากทะเลสาบสงขลา จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu)ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบเกินเกณฑ์มาตรฐาน 4 พารามิเตอร์ คือ

- ทองแดง (Cu) ซึ่งตรวจพบค่าเกินมาตรฐานบริเวณปากทะเลสาบสงขลา (SK15) ในเดือนสิงหาคม 2556

- โครเมียม (Cr) พบค่าเกินมาตรฐานบริเวณปากคลองสำโรง (SK13) ในเดือนพฤศจิกายน 2555 กุมภาพันธ์ และสิงหาคม 2556 บริเวณปากทะเลสาบสงขลา (SK15) เดือนพฤศจิกายน 2555 กุมภาพันธ์ พฤษภาคม และสิงหาคม 2556

- ตะกั่ว (Pb) พบค่าเกินมาตรฐานบริเวณปากทะเลสาบสงขลา (SK15) เดือนพฤศจิกายน 2555

- สารหนู (As) พบค่าเกินเกณฑ์มาตรฐานบริเวณปากคลองลำป่า (SK06) เดือนพฤศจิกายน 2555 ส่วนพารามิเตอร์อื่นๆ ส่วนใหญ่ไม่เกินมาตรฐานฯ

ส่วนผลการตรวจวัดสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่มีคลอรีนทั้งหมด ประกอบด้วย เฮปตาคลอร์ (Heptachlor), เฮปตาคลอร์อีพอกไซด์ (Heptachlor epoxide), อัลดริน (Aldrin), ดีลดริน (Dieldrin), เอนดริน (Endrin), อัลฟา-บีเฮชซี (α -BHC) และดีดีที (DDT) ซึ่งทำการตรวจวัด 2 จุดตรวจวัด คือ บ้านปากพะยูน และปากคลองสำโรง พบว่ามีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก

เมื่อพิจารณาคุณภาพน้ำทะเลสาบสงขลาในปี 255 6 กับปี 255 4 และ 255 5 พบว่าคุณภาพน้ำทะเลสาบสงขลา ในปี 255 5 มีแนวโน้มดีขึ้น โดยในปี 255 4 มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 20 และในปี 2555 มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีและพอใช้ ร้อยละ 40 (อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 20 และเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 20) ในขณะที่ปี 255 6 มีสัดส่วนจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดี และพอใช้ ร้อยละ 46 (อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 33 และเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 13)

(2) ลำคลองสาขาต่างๆ

(2.1) ลำคลองสาขากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำลำคลองสาขาทะเลสาบสงขลา จำนวน 30 จุดตรวจวัด พบว่าคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี พอใช้ และเสื่อมโทรมคิดเป็นร้อยละ 13 ร้อยละ 13 และร้อยละ

ละ 74ตามลำดับ เมื่อพิจารณาคุณภาพน้ำแต่ละลำคลองสาขาพบว่า ลำคลองสาขาที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีและพอใช้ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ส่วนลำคลองสาขาที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ได้แก่ คลองอู่ตะเภา คลองมหากการ คลองระโนด และคลองตะเคียน และ 3 ลำคลองในจังหวัดพัทลุง ได้แก่ คลองท่าแนะ คลองป่าพะยอม และคลองปากพล คุณภาพน้ำที่เป็นปัญหาสำคัญของลำคลองสาขาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้แก่

- แบบที่เรียกกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) พบค่าสูงสุดหลายจุด โดยพบค่าสูงสุดคลองท่าแนะ บริเวณบ้านควนขนุนในเดือนพฤศจิกายน 2555 และเดือนเมษายน 2556 คลองนาท่อม บริเวณบ้านตำนัง วัดหาดใหญ่ไฉ และบริเวณท่าเทียบเรือท่าสะอ้าน ในเดือนพฤษภาคม 2556

- ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) พบค่าสูงบริเวณคลองป่าพะยอม คลองท่าแนะ คลองป่าบอน คลองอู่ตะเภา คลองมหากการ คลองตะเคียน คลองระโนด และโดยพบสูงสุดบริเวณท่าเทียบเรือท่าสะอ้าน ในเดือนพฤษภาคม 2556

- แบบที่เรียกกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) พบค่าสูงบริเวณคลองท่าแนะ คลองนาท่อม คลองป่าบอน และคลองอู่ตะเภา โดยพบสูงสุดบริเวณบ้านควนขนุน และวัดหาดใหญ่ไฉในเดือนพฤศจิกายน 2555และเดือนเมษายน 2556 บริเวณบ้านตำนังในเดือนพฤศจิกายน 2555 และบริเวณท่าเทียบเรือท่าสะอ้าน ในเดือนพฤษภาคม 2556

- ออกซิเจนละลาย (DO) พบค่าค่อนข้างต่ำในคลองท่าแนะ บริเวณบ้านปากประในเดือนกุมภาพันธ์ 2556และบริเวณบ้านตลาดปากคลองในเดือนเมษายน 2556 บริเวณสะพานคลองป่าพะยอมในเดือนกุมภาพันธ์ 2556 บริเวณปากคลองป่าบอนคลองพรุพ้อ บริเวณวัดควนเพ็ง คลองอู่ตะเภา บริเวณวัดคูเต่า คลองมหากการ คลองตะเคียน คลองระโนด ในเดือนพฤศจิกายน 2555โดยพบค่าต่ำสุดบริเวณปากคลองป่าบอนในเดือนพฤศจิกายน 2555

ผลการตรวจวัดโลหะหนักจำนวน 14จุดตรวจวัดในคลองป่าพะยอม คลองท่าแนะ คลองท่าเขียด คลองป่าบอน คลองพรุพ้อ คลองรัตภูมิ คลองอู่ตะเภา คลองมหากการ คลองระโนด และคลองปากพล จำนวน9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม(Cd)โครเมียม(Cr)แมงกานีส(Mn)นิกเกิล(Ni)ตะกั่ว(Pb)สังกะสี(Zn)ทองแดง(Cu)ปรอท(Hg) และสารหนู(As) พบว่าส่วนใหญ่ไม่เกินมาตรฐานฯมีเพียง 3 พารามิเตอร์ที่เกินเกณฑ์มาตรฐานฯ คือ

- โครเมียม(Cr) พบเกินเกณฑ์มาตรฐานในคลองท่าแนะ บริเวณบ้านตลาดปากคลอง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในเดือนพฤษภาคม 2556 คลองรัตภูมิ(คลองภูมิ) บริเวณวัดห้วยตลาด ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ ในเดือนพฤษภาคม 2556 ทะเลสาบสงขลาโดยพบสูงสุดบริเวณท่าเทียบเรือท่าสะอ้าน ในเดือนพฤศจิกายน 2555 พฤษภาคม และสิงหาคม 2556 และคาบสมุทรสทิงพระ

บริเวณคลองมหากการ ตำบลมหากการ อำเภอระโนด ในเดือนสิงหาคม 2556 และบริเวณคลองระโนด

อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ในเดือนสิงหาคม 2556

- ตะกั่ว (Pb) พบเกินเกณฑ์มาตรฐานในทะเลสาบสงขลา โดยพบสูงสุดบริเวณท่าเทียบเรือท่าสะพาน ในเดือนพฤศจิกายน 2556

- ทองแดง (Cu) พบเกินเกณฑ์มาตรฐานในทะเลสาบสงขลา บริเวณท่าเทียบเรือท่าสะพาน ในเดือนสิงหาคม 2556

เมื่อพิจารณาคุณภาพน้ำในปี 2556 กับปี 2554 และ 2555 พบว่าคุณภาพน้ำลำคลองสาขาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในปี 2555 มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง ทั้งนี้พิจารณาจากสัดส่วนจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีและพอใช้ลดลงโดยในปี 2554 พบจุดตรวจวัดที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีและพอใช้ ร้อยละ 37 (อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 7 และเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 30) ส่วนในปี 2555 พบจุดตรวจวัดที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีและพอใช้ ร้อยละ 43 (อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 13 และเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 30) ในขณะที่ปี 2556 พบจุดตรวจวัดที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เกณฑ์ดีและพอใช้ ร้อยละ 26 (อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 13 และเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 13)

(2.2) คุณภาพน้ำคลองอู่ตะเภา และลำคลองสาขาคลองอู่ตะเภา จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำคลองอู่ตะเภา 21 จุดตรวจวัด พบว่าคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้และเสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 10 และร้อยละ 90 ตามลำดับ ส่วนลำคลองสาขาคลองอู่ตะเภาจำนวน 10 จุดตรวจวัด พบว่าคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้และเสื่อมโทรม ร้อยละ 30 และร้อยละ 70 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคุณภาพน้ำคลองอู่ตะเภาและลำคลองสาขาคลองอู่ตะเภาในปี 2556 กับปี 2554 และ 2555 พบว่า คุณภาพน้ำในปี 2556 มีแนวโน้มดีขึ้น ทั้งนี้พิจารณาจากสัดส่วนจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลงโดยในปี 2554 และ 2555 พบจุดตรวจวัดที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ร้อยละ 6 และเสื่อมโทรมร้อยละ 94 ในขณะที่ปี 2556 พบ จุดตรวจวัดที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ร้อยละ 16 และเสื่อมโทรมร้อยละ 84

(2.3) คุณภาพน้ำคลองพะวง จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำคลองพะวง จำนวน 5 จุดตรวจวัด ตั้งแต่ปี 2554 - 2556 พบว่าคุณภาพน้ำทุกจุดตรวจวัดอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม

(2.4) คุณภาพน้ำคลองสำโรง จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำคลองสำโรง จำนวน 5 จุดตรวจวัด ตั้งแต่ปี 2555 - 2556 พบว่าคุณภาพน้ำทุกจุดตรวจวัด อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก

1.1.2 คุณภาพน้ำลุ่มน้ำปัตตานี

จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำปัตตานี จำนวน 5 จุดตรวจวัด พบว่าคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ ดี พอใช้และเสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 20 ร้อยละ 40 และร้อยละ 40 ตามลำดับ พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) โดยพบค่าสูงสุด บริเวณปากน้ำปัตตานี ในเดือนพฤศจิกายน 2555 และบริเวณท้ายเขื่อนบางลาง ในเดือนกุมภาพันธ์ 2556

ผลการตรวจวัดโลหะหนักจำนวน 1 จุดตรวจวัด บริเวณโรงสูบน้ำแรงต่ำประปาเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu)ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบเกินเกณฑ์มาตรฐาน คือ โครเมียม (Cr) ในเดือนสิงหาคม 2556 และสารหนู (As) ในเดือนพฤศจิกายน 2555 ส่วนพารามิเตอร์อื่นไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน

ส่วนผลการตรวจวัดสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่มีคลอรีน ทั้งหมด ประกอบด้วย เฮปตาคลอร์ (Heptachlor), เฮปตาคลอร์อีพอกไซด์ (Heptachlor epoxide), อัลดริน (Aldrin), ดีลดริน (Dieldrin), เอนดริน (Endrin), อัลฟา-บีเฮกซ์ซี (α -BHC) และดีดีที (DDT) ซึ่งทำการตรวจวัดบริเวณเดียวกับโลหะหนัก พบว่ามีค่าต่ำมาก

เมื่อพิจารณาคุณภาพน้ำลุ่มน้ำปัตตานี ในปี 2556 กับปี 2554 และ 2555 พบว่าคุณภาพน้ำในปี 2556 มีแนวโน้มดีขึ้น ทั้งนี้พิจารณาจากสัดส่วนจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ เสื่อมโทรมลดลงโดยในปี 2554 พบจุดตรวจวัดที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ร้อยละ 20 และเสื่อมโทรมร้อยละ 80 ในขณะที่ปี 2555 และปี 2556 พบจุดตรวจวัดที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ ดี ร้อยละ 20 พอใช้ร้อยละ 40 และเสื่อมโทรมร้อยละ 40

1.1.3 คุณภาพน้ำลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก

(1) คุณภาพน้ำคลองเทพา จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำคลองเทพา จำนวน 2 จุดตรวจวัด พบว่าคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) โดยพบค่าสูงบริเวณบ้านคลองประคู้ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2556 และแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) โดยพบค่าสูงสุดบริเวณบ้านเทพา ในเดือนพฤษภาคม 2556

เมื่อพิจารณาคุณภาพน้ำในปี 2555 และ 2556 กับปี 2554 พบว่าคุณภาพน้ำดีขึ้น ทั้งนี้พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนจุดตรวจวัดที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลง โดยในปี 2554 คุณภาพ

น้ำทุกจุดตรวจวัดอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมในขณะที่ปี 2555 คุณภาพน้ำทุกจุดตรวจวัดอยู่ในเกณฑ์ดีและพอใช้เท่ากันร้อยละ 50 และในปี 2556 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้และเสื่อมโทรมเท่ากัน ร้อยละ 50

(2) คุณภาพน้ำแม่น้ำสายบุรีจากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำสายบุรี จำนวน 4 จุดตรวจวัด พบว่าคุณภาพน้ำทุกจุดตรวจวัดอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) โดยพบค่าสูงสุดบริเวณปากน้ำ เทศบาลตำบลตะลุบัน ในเดือนพฤศจิกายน 2555

เมื่อพิจารณาคุณภาพน้ำในปี 2555 และ 2556 กับปี 2554 พบว่าคุณภาพน้ำมีแนวโน้มดีขึ้นทั้งนี้พิจารณาสัดส่วนจำนวนจุดตรวจวัดที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลง โดยในปี 2554 คุณภาพน้ำทุกจุดตรวจวัดอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมในขณะที่ปี 2555 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีและพอใช้ร้อยละ 75 (อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 25 และพอใช้ ร้อยละ 50) และในปี 2556 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 25

ผลการตรวจวัดโลหะหนักจำนวน 1 จุดตรวจวัด บริเวณโรงสูบน้ำแรงต่ำ การประปาเรือเสาะ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu)ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบว่ามีค่าต่ำมาก

ส่วนผลการตรวจวัดสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่มีคลอรีนทั้งหมด ประกอบด้วย เฮปตาคลอร์ (Heptachlor), เฮปตาคลอร์อีพอกไซด์ (Heptachlor epoxide), อัลดริน (Aldrin), ดิลดริน (Dieldrin), เอนดริน (Endrin), อัลฟา-บีเฮกซ์ซี (α -BHC) และดีดีที (DDT) ซึ่งทำการตรวจวัดบริเวณเดียวกับโลหะหนัก พบว่ามีค่าต่ำมาก

(3) คุณภาพน้ำแม่น้ำโก-ลก จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำโก-ลก จำนวน 6 จุดตรวจวัด พบว่าคุณภาพน้ำ โดยรวม อยู่ในเกณฑ์พอใช้โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้และเสื่อมโทรมเท่ากัน ร้อยละ 50 พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) โดยพบค่าสูงเกือบทุกจุดตรวจวัด โดยเฉพาะบริเวณหมู่บ้านนูริ๊ะ และสะพานไทย-มาเลเซีย อำเภอสู่ไหงโก-ลก พบค่าสูงเกือบตลอดทั้งปี

ผลการตรวจวัด โลหะหนักจำนวน 3 จุดตรวจวัด คือ หมู่บ้านบูเก๊ะตา หมู่บ้านนูริ๊ะ อำเภอแว้ง และสะพานท่าแพรก อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบเกินเกณฑ์มาตรฐานคือ โครเมียม (Cr) บริเวณหมู่บ้านบูเก๊ะตา และหมู่บ้านนูริ๊ะ อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส ในเดือนสิงหาคม 2556 ส่วนพารามิเตอร์อื่นมีค่าต่ำมาก

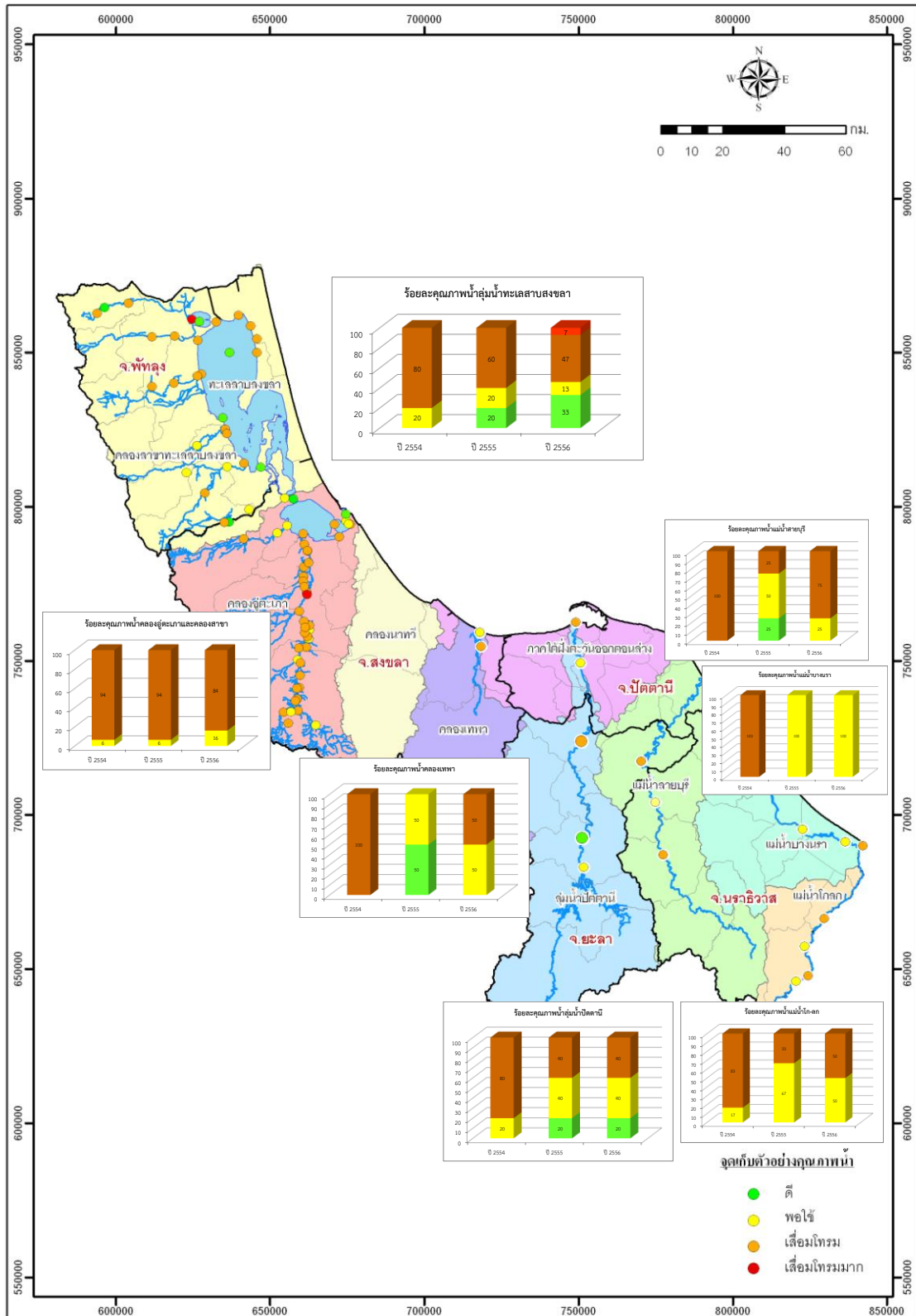
เมื่อพิจารณาคูณภาพน้ำแม่น้ำโก-ลก ในปี 2556 กับปี 2554 และ 2555 พบว่า คุณภาพน้ำในปี 2556 มีแนวโน้มดีขึ้นทั้งนี้พิจารณาจากสัดส่วนจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลง โดยในปี 2554 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 17 และเสื่อมโทรมร้อยละ 83 ในขณะที่ปี 2555 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ร้อยละ 67 และเสื่อมโทรมร้อยละ 33 และปี 2556 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้และเสื่อมโทรมเท่ากันร้อยละ 50

(4) คุณภาพน้ำแม่น้ำบางนรา จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำบางนรา จำนวน 2 จุดตรวจวัด พบว่าคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 100 พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) โดยพบค่าสูงทั้งสองจุดตรวจวัด ในเดือนกุมภาพันธ์ 2556

เมื่อพิจารณาคูณภาพน้ำในปี 2556 กับปี 2554 และ 2555 พบว่าคุณภาพน้ำในปี 2556 มีแนวโน้มดีขึ้น ทั้งนี้พิจารณาจากสัดส่วนจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลง โดยในปี 2554 ทุกจุดตรวจวัดมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม ในขณะที่ปี 2555 และปี 2556 ทุกจุดตรวจวัดมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้

สาเหตุสำคัญที่ทำให้คุณภาพน้ำลุ่มน้ำปัตตานีและลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกเสื่อมโทรมพิจารณาจากพารามิเตอร์ ที่เป็นปัญหาสำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่มีค่าแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) เกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพน้ำแม่น้ำสายบุรี แม่น้ำโก-ลก และแม่น้ำบางนรา พบว่ามีสาเหตุมาจากน้ำทิ้งชุมชน

ปัจจุบันระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนที่มีอยู่ยังไม่สามารถรองรับปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้น รวมถึงยังมีการระบายน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดอื่น เช่น การเพาะปลูกที่มีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีมากจนตกค้างและสะสมอยู่ในดินและน้ำ การระบายน้ำเสียจากฟาร์มสุกร และโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงสาธารณสุข ในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ โดยการดำเนินการตามมาตรา 80 ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และประชาชน เพื่อให้การแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

รูปที่ 2-1 คุณภาพน้ำในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก

1 .2 คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง

จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งของกรมควบคุมมลพิษในจังหวัดสงขลา ปี 2555 ในฤดูแล้ง (เดือนมีนาคม 2556) และฤดูฝน (เดือนสิงหาคม 2556) จำนวน 3 สถานี ได้แก่ ประตुरะบายน้ำป่ากระวะ อำเภอระโนด (ระยะห่างจากฝั่ง 100 เมตร) ปากทะเลสาบสงขลา (ระยะห่างจากฝั่ง 100 เมตร) และหาดสมิหลา (ระยะห่างจากฝั่ง 10 เมตร) โดยคำนวณจากข้อมูลคุณภาพน้ำทะเล 8 พารามิเตอร์ ได้แก่ ออกซิเจนละลาย (DO) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ฟอสเฟต-ฟอสฟอรัส (PO₄-P) ไนเตรต-ไนโตรเจน (NO₃-N) อุณหภูมิ (Temp) สารแขวนลอย (SS) ความเป็นกรด-ด่าง (pH) และแอมโมเนีย-ไนโตรเจน (NH₃-N) พบว่าคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งในฤดูแล้งอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และเสื่อมโทรมมาก ร้อยละ 33 และ 67 ตามลำดับส่วนในฤดูฝนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 100

2.2 สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน

ปริมาณขยะมูลฝอยที่ตกค้างในสิ่งแวดล้อมหรือกองทับถมกันโดยไม่มีมีการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน กล่าวคือ กองขยะมูลฝอยจะกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค เช่น หนู แมลงสาบ แมลงวัน เป็นต้น ความชื้นและสารอินทรีย์จากเศษอาหาร ยังทำให้เชื้อจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนมากับขยะขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนมากขึ้น ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนและเหตุรำคาญต่อประชาชน นอกจากนี้ขยะมูลฝอยยังเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำและมลพิษทางอากาศ โดยฝุ่นละอองจากการเก็บรวบรวม การขนถ่าย และการเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้งก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพอากาศ ขยะมูลฝอยที่ไม่ได้มีการเก็บขนหรือกำจัดอย่างถูกวิธี เมื่อมีฝนตกลงมาจะนำความสกปรก เชื้อโรค และสารพิษไหลลงสู่แหล่งน้ำ การลดปริมาณขยะมูลฝอยและการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธีจึงเป็นการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน

2.1 สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน

2.1.1 ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนจากการประเมินปริมาณขยะมูลฝอยในแต่ละพื้นที่ของ 5 จังหวัดภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก พิจารณาจากอัตราการผลิตขยะต่อจำนวนประชากร (เทศบาลนคร 1.89 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เทศบาลเมือง 1.15 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เทศบาลตำบล 1.02 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน และองค์การบริหารส่วนตำบล 0.91 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน) และจากข้อมูลขยะมูลฝอยจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าในปี 2556 ปริมาณขยะโดยรวมทั้ง 5 จังหวัด มีประมาณ 3,979.61ตันต่อวัน โดยจังหวัดสงขลาที่มีปริมาณขยะมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาสและจังหวัดปัตตานี ตามลำดับ

ตารางที่ 2-1 ปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก ปี 2556

จังหวัด	ปริมาณขยะ (ตัน/วัน)		
	เทศบาล	อบต.	รวม
สงขลา	1,059.43	520.51	1,579.94
พัทลุง	318.12	188.50	506.62
ปัตตานี	156.14	476.95	633.09
ยะลา	246.62	290.39	537.01
นราธิวาส	203.77	519.18	722.95
รวม	1,984.08	1,995.53	3,979.61

2.1.2 สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล

พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกมีสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยอย่างถูกหลัก

สุขาภิบาล จำนวน 10 แห่ง โดยแต่ละแห่งให้บริการกำจัดขยะมูลฝอยจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนบริเวณใกล้เคียง แบ่งเป็นรายจังหวัดได้ดังนี้

(1) จังหวัดสงขลา มีสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล จำนวน 4 แห่ง ได้แก่

(1.1) ระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเทศบาลนครสงขลา รวบรวมขยะมูลฝอยจากเทศบาลนครสงขลา เทศบาลเมืองสิงหนคร เทศบาลเมืองเขารูปช้าง เทศบาลเมืองม่วงงาม เทศบาลตำบลพะวง เทศบาลตำบลเกาะเต่า องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ เทศบาลตำบลน้ำน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวัง และองค์การบริหารส่วนตำบลตลิ่งชัน และหน่วยงานอื่นๆ มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบประมาณวันละ 161 ตัน

(1.2) ระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเทศบาลนครหาดใหญ่ รวบรวมขยะมูลฝอยจากเทศบาลนครหาดใหญ่ และจากรถเก็บขนขยะมูลฝอยของหน่วยงานภายนอกที่ได้รับอนุญาตในการขอใช้บริการพื้นที่ฝังกลบมูลฝอย ซึ่งได้แก่ เทศบาลเมืองคลองแห เทศบาลตำบลท่าช้าง เทศบาลตำบลบ้านหารเทศบาลตำบลคูเต่า องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งขมิ้น และองค์การบริหารส่วนตำบลฉลุง มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบประมาณวันละ 212 ตัน

(1.3) ระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเทศบาลเมืองบ้านพรุ รวบรวมขยะมูลฝอยจากเทศบาลเมืองบ้านพรุ เทศบาลเมืองคอกหงส์ เทศบาลตำบลพะตง องค์การบริหารส่วนตำบลพะตง และเทศบาลตำบลบ้านไร่ มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบประมาณวันละ 7.5 ตัน

(1.4) ระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเทศบาลเมืองสะเดา รวบรวมขยะมูลฝอยจากเทศบาลเมืองสะเดา เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ เทศบาลตำบลคลองแงะ เทศบาลตำบลสำนักขาม เทศบาลตำบลพังลา เทศบาลตำบลนาทิวีนอก องค์การบริหารส่วนตำบลเขามิเกียรติ องค์การบริหารส่วนตำบลปริก องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักแก้ว องค์การบริหารส่วนตำบลคลองทราย และบริษัทเอกชน มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบประมาณวันละ 78.1 ตัน

ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล
เทศบาลนครสงขลา

ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล
เทศบาลนครหาดใหญ่

ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล
เทศบาลเมืองบ้านพรุ

ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล
เทศบาลเมืองสะเดา

รูปที่ 2-2ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาลในพื้นที่จังหวัดสงขลา

(2) จังหวัดพัทลุง มีท้องถิ่นที่มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล 1 แห่ง คือ เทศบาลเมืองพัทลุง รวบรวมขยะมูลฝอยจากเทศบาลเมืองพัทลุง และองค์การบริหารส่วนตำบลลำปำ โดยไม่คิดค่าบริการเก็บขนและกำจัด เนื่องจากระบบกำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองพัทลุง ตั้งอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลำปำ และเทศบาลเมืองพัทลุงงดรับบริการกำจัดขยะมูลฝอยจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นมาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2552 เนื่องจากพื้นที่ฝังกลบใกล้เต็ม ในปี 2556 มีปริมาณมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบประมาณวันละ 31 ตัน

(3) จังหวัดปัตตานี มีท้องถิ่นที่มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล 1 แห่ง คือ เทศบาลเมืองปัตตานี รวบรวมขยะมูลฝอยจากเทศบาลเมืองปัตตานี เทศบาลตำบลยะหริ่ง เทศบาลตำบลบางปู เทศบาลตำบลรูสะมิแล เทศบาลตำบลบานา องค์การบริหารส่วนตำบลกระหวะ และ สฟช.จังหวัดปัตตานี มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบประมาณวันละ 64 ตัน

(4) จังหวัดยะลา มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล 2 แห่งคือ
(4.1) ระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเทศบาลนครยะลา รวบรวมขยะมูลฝอยจากเทศบาลนครยะลา เทศบาลเมืองสะเตงนอก เทศบาลตำบลบุดี เทศบาลตำบลลำใหม่ เทศบาลตำบลท่าสาป องค์การบริหารส่วนตำบลบันนังสาเรง องค์การบริหารส่วนตำบลลำพะยา เทศบาลตำบลลำใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลลิคูลอง องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าถ้ำ องค์การบริหารส่วนตำบลกรงปินัง เทศบาลตำบลคอกช้าง องค์การบริหารส่วนตำบลธารโต องค์การบริหารส่วนตำบลตะลิ่งชัน องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนาะปูเต๊ะ องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำทะเล องค์การบริหารส่วนตำบลบันนังสตา องค์การบริหารส่วนตำบลบาโงยซิแน องค์การบริหารส่วนตำบลละแอ เทศบาลตำบลเมืองรามันท์ องค์การบริหารส่วนตำบลกาเยาะมาเต๊ะ องค์การบริหารส่วนตำบลวังพญาและ หน่วยงานอื่น ๆ มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบประมาณวันละ 98 ตัน

(4.2) ระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเทศบาลเมืองเบตง รวบรวมขยะมูลฝอยจากเทศบาลเมืองเบตง องค์การบริหารส่วนตำบลตาเนาะแมเราะ องค์การบริหารส่วนตำบลยะรม และเทศบาลตำบลธารน้ำทิพย์ มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบประมาณวันละ 46.3 ตัน

(5) จังหวัดนราธิวาส มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล 2 แห่งคือ
(5.1) ระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเทศบาลเมืองนราธิวาส รวบรวมขยะมูลฝอยจากเทศบาลเมืองนราธิวาสองค์การบริหารส่วนตำบลกะลุวอเหนือ องค์การบริหารส่วนตำบลลำภู และเทศบาลเมืองตากใบ มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบประมาณวันละ 39 ตัน

(5.2) ระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเทศบาลเมืองสุไหงโก-ลก รวบรวมขยะมูลฝอยจากเทศบาลเมืองสุไหงโก-ลก องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสะท้อน เทศบาลตำบลปาเสมัส องค์การบริหารส่วนตำบลมูโนะ องค์การบริหารส่วนตำบลสุไหงปาดี และองค์การบริหารส่วนตำบลแว้ง มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบประมาณวันละ 35 ตัน

2.1.3 ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการกำจัดแบบถูกหลักสุขาภิบาล

ในปี 255 6 พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกมีปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลประมาณ 841.9 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 21.16 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด โดยจังหวัดที่มีร้อยละของปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบกำจัดขยะมูลฝอยมากที่สุดคือ จังหวัดสงขลาตั้งตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-4

ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล
เทศบาลเมืองพัทลุง

ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล
เทศบาลเมืองปัตตานี

ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล
เทศบาลนครยะลา

ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล
เทศบาลเมืองเบตง

ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล
เทศบาลเมืองนราธิวาส

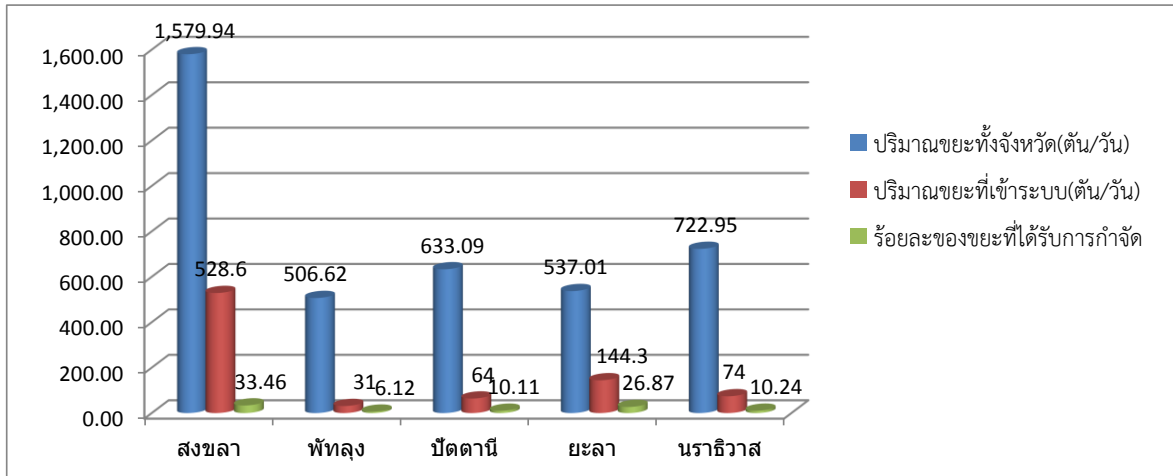

ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล
เทศบาลเมืองสุไหงโก-ลก

**รูปที่ 2-3 ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาลในพื้นที่จังหวัดพัทลุงปัตตานี
ยะลาและนราธิวาส**

ตารางที่ 2-2 ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการกำจัดแบบถูกหลักสุขาภิบาล

จังหวัด	ปริมาณขยะมูลฝอยทั้งจังหวัด (ตัน/วัน)	ปริมาณขยะมูลฝอย เข้าระบบ (ตัน/วัน)	ร้อยละของขยะมูลฝอย ที่ได้รับการกำจัดแบบ ถูกหลักสุขาภิบาล
สงขลา	1,579.94	528.60	33.46
พัทลุง	506.62	31.00	6.12
ปัตตานี	633.09	64.00	10.11
ยะลา	537.01	144.30	26.87
นราธิวาส	722.95	74.00	10.24
รวม	3,979.61	841.90	21.16

รูปที่ 2-4 ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการกำจัดแบบถูกหลักสุขาภิบาล

2.1.4 องค์ประกอบของขยะมูลฝอยชุมชน

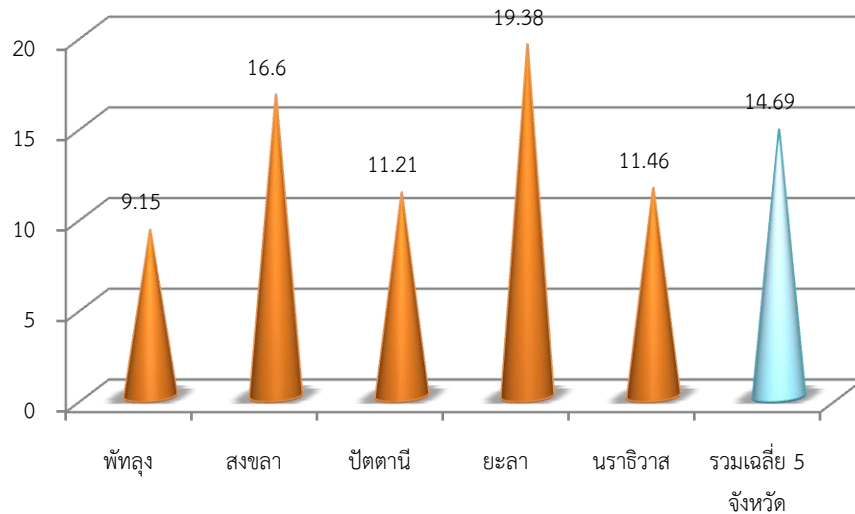
กรมควบคุมมลพิษได้ศึกษาองค์ประกอบของขยะมูลฝอยชุมชนในเขตเทศบาล พื้นที่ภาคใต้ฝั่งตะวันออก พบว่า ในปี 2555 ขยะมูลฝอยในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกส่วนใหญ่เป็นขยะเศษอาหาร (เฉลี่ยร้อยละ 31.55) รองลงมาคือ พลาสติก (เฉลี่ยร้อยละ 16.06) และกระดาษ (เฉลี่ยร้อยละ 13.66) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2-3 องค์ประกอบของขยะมูลฝอยในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก

จังหวัด	องค์ประกอบของขยะมูลฝอย (ร้อยละโดยน้ำหนัก)									
	เศษอาหาร	กระดาษ	พลาสติก	แก้ว	โลหะ	ยาง/หนัง	ผ้า	ไม้/ใบไม้	หิน/กระเบื้อง	อื่นๆ
พัทลุง	42.88	9.92	10.21	8.08	5.28	2.73	1.32	13.67	2.78	3.14
สงขลา	37.80	9.95	13.87	10.26	3.70	3.99	2.83	5.99	3.29	8.33
ปัตตานี	27.35	23.53	20.56	6.09	2.53	3.71	2.95	6.99	2.47	3.82
ยะลา	24.79	11.77	20.25	11.48	4.04	2.03	2.77	11.24	4.35	7.28
นราธิวาส	24.95	13.14	15.41	8.37	5.12	3.11	3.94	13.68	5.59	6.67
เฉลี่ยร้อยละ	31.55	13.66	16.06	8.86	4.13	3.11	2.76	10.31	3.70	5.85

2.1.5 การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์

จากการสำรวจของกรมควบคุมมลพิษ และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 ในปี 2555พบว่าพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกมีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ร้อยละ 1 4.69 โดยร้อยละ 91.79 เป็นการนำกลับมาใช้โดยผ่านกิจกรรมร้านรับซื้อของเก่า รองลงมาคือการใช้ประโยชน์ผ่านธนาคารขยะ (ร้อยละ 3.59) และทำปุ๋ยหมัก (ร้อยละ 2.41) ตามลำดับ โดยจังหวัดปัตตานีมีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.38 ดังรูปที่ 2-4

รูปที่ 2-5 ร้อยละของการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก

และข้อมูลจากการดำเนินโครงการ ลด ใช้ซ้ำ และแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ (3 Rs) ในพื้นที่จังหวัดสงขลา พัทลุง ปัตตานี ยะลา และนราธิวาสโดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 ในปี 2556 ได้ทำการสำรวจข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 56 แห่ง พบว่ามีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ 95,449.5 ตัน คิดเป็นร้อยละ 18.6 จากปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 512,262 ตัน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2555 โดยมีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ 89,114.4 ตัน คิดเป็น ร้อยละ 17.4 จากปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 511,433 ตัน โดยมีสัดส่วนประเภทขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ ประเภทขยะอินทรีย์ 1,333.6 ตัน คิดเป็นร้อยละ 1.4 และขยะรีไซเคิล 94,116 ตัน คิดเป็นร้อยละ 98.6

2.2 สถานการณ์ของเสียอันตรายชุมชน

จากการประเมินปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก พิจารณาจากอัตราการผลิตของเสียอันตรายจากชุมชนต่อจำนวนประชากร (เทศบาลนคร 3.885 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เทศบาลเมือง 3.374 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เทศบาลตำบล 3.217 กิโลกรัมต่อคนต่อปี และองค์การบริหารส่วนตำบล 2.306 กิโลกรัมต่อคนต่อปี) พบว่าในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกมีปริมาณของเสียอันตรายชุมชนเกิดขึ้นประมาณ 10,580.25ตันต่อปี โดยจังหวัดสงขลา มีปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาสและจังหวัดปัตตานี ตามลำดับ และจากการประเมินปริมาณ ของเสียอันตรายในส่วนของซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electrical and Electronic Equipment : WEEE) พิจารณาจากอัตราการผลิตซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ต่อจำนวนประชากร (เทศบาลนคร 9.154

กิโลกรัมต่อคนต่อปี เทศบาลเมือง 8.699 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เทศบาลตำบล 6.366 กิโลกรัมต่อคนต่อปี และองค์การบริหารส่วนตำบล 5.235 กิโลกรัมต่อคนต่อปี) พบว่าในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกมีปริมาณซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electrical and Electronic Equipment : WEEE) เกิดขึ้นประมาณ 23,910.44ตันต่อปีโดยจังหวัดสงขลามีปริมาณ ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาสและจังหวัดปัตตานี ตามลำดับ

ตารางที่ 2-4 การประมาณปริมาณของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก

จังหวัด	ปริมาณของเสียอันตรายชุมชน (ตัน/ปี)	ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (WEEE) (ตัน/ปี)
สงขลา	4,114.91	9,458.43
พัทลุง	1,472.00	3,123.96
ปัตตานี	1,689.99	3,784.92
ยะลา	1,370.65	3,130.50
นราธิวาส	1,932.70	4,412.62
รวม	10,580.25	23,910.44

การจัดการของเสียอันตรายชุมชนในปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่ยังถูกทิ้งปะปนกับมูลฝอยทั่วไป แม้ว่าบางท้องถิ่นมีการรณรงค์การคัดแยกของเสียอันตรายออกจากมูลฝอยทั่วไป แต่ยังมีข้อจำกัดในการรวบรวมและขนส่งไปรีไซเคิลหรือกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการ

2.3 สถานการณ์มูลฝอยติดเชื้อ

แหล่งกำเนิด มูลฝอยติดเชื้อ จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ (1) สถานพยาบาลของรัฐหรือเอกชน (2) โรงพยาบาล/คลินิกสัตว์ และ (3) ห้องปฏิบัติการเชื้ออันตราย ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีรวบรวมข้อมูลปริมาณมูลฝอยติดเชื้อจากสถานพยาบาลทุกประเภทและทุกขนาดตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และจากการบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อที่ผ่านมา พบว่า มูลฝอยติดเชื้อบางส่วนโดยเฉพาะจากโรงพยาบาลมีการทิ้งปะปนไปกับมูลฝอยทั่วไปโดยไม่มีการคัดแยก รวมทั้งเอกชนบางรายที่ให้บริการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อมีการลักลอบทิ้งในพื้นที่สาธารณะหรือนำไปกำจัดอย่างไม่ถูกวิธี

2.3.1 ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อ

กรมควบคุมมลพิษ ได้มีการประมาณปริมาณมูลฝอยติดเชื้อ จากโรงพยาบาลทั้งรัฐและเอกชน คลินิก สถานีอนามัย และสถานพยาบาล เมื่อปี 2553 พบว่าพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก มีปริมาณมูลฝอยติดเชื้อประมาณ 1,780 ตันต่อปี โดย จังหวัดสงขลามีปริมาณมูลฝอยติดเชื้อมากที่สุด (839 ตันต่อปี) ส่วนจังหวัดอื่นๆ มีปริมาณมูลฝอยติดเชื้อระหว่าง 229-246 ตันต่อปี

ตารางที่ 2-5การประมาณปริมาณมูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก

จังหวัด	สถานพยาบาล(แห่ง)					ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อ(ตัน/ปี)					
	รพ. (รัฐ)	รพ. (เอกชน)	คลินิก	สถานีอนามัย	สถานพยาบาล	รพ. (รัฐ)	รพ. (เอกชน)	คลินิก	สถานีอนามัย	สถานพยาบาล	รวม
สงขลา	24	5	320	175	22	494	101	154	87	3	839.0
พัทลุง	10	2	79	125	6	120	13	38	62	0.8	233.8
ปัตตานี	15	-	62	128	4	152	-	30	64	0.5	246.5
ยะลา	9	1	84	80	3	134	17	40	40	0.4	231.4
นราธิวาส	12	1	38	112	2	153	2	18	56	0.3	229.3
รวม	70	9	583	620	37	1,053	133	280	309	5	1,780

ที่มา:รายงานโครงการจัดการมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ(กรมควบคุมมลพิษ, 2553)

2.3.2 สถานที่กำจัดมูลฝอยติดเชื้อ

พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกมีการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ ณ เต่าเผามูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่ โดยรูปแบบต่างๆ ดังนี้

(1) ส่งกำจัด ณ เต่าเผา กำจัดมูลฝอยติดเชื้อ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งในพื้นที่มี 2 แห่ง ได้แก่ 1) เต่าเผามูลฝอยติดเชื้อของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แต่ปัจจุบันได้หยุดเดินระบบเนื่องจากเต่าเผาชำรุด และ 2) เต่าเผามูลฝอยติดเชื้อเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

(2) กำจัด ณ เต่าเผาติดเชื้อของโรงพยาบาล ซึ่งในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกมีเต่าเผาติดเชื้อของโรงพยาบาลที่ยังเดินระบบ คือ โรงพยาบาลพัทลุง อย่างไรก็ตามแนวโน้มของการใช้งานเต่าเผาดังกล่าวเริ่มลดลง เนื่องจากเต่าเผาเริ่มชำรุด และตามประกาศของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดให้เต่าเผามูลฝอยติดเชื้อเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียออกสู่บรรยากาศ

(3) ส่งไปกำจัดที่เต่าเผาของเอกชน

2.3.3 ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่ได้รับการกำจัดถูกหลักวิชาการ

ข้อมูลจากศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา ในปี 2556 พบว่าปริมาณมูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกที่เข้าสู่ระบบกำจัด มีร้อยละ 44.76 (797 ตันต่อปี) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวยังไม่สะท้อนตัวเลขที่แท้จริงเนื่องจากข้อมูลที่ได้ไม่ครอบคลุมทุกโรงพยาบาลในพื้นที่ อีกทั้งยังไม่ได้มีการสำรวจการเกิด/การกำจัดมูลฝอยติดเชื้อที่แท้จริงจากสถานพยาบาลทุกประเภทและทุกขนาด (เฉพาะคลินิกและสถานพยาบาลของเอกชน) สภาพปัญหาการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก มีดังนี้

- (1) เตาเผามูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวมไม่ครอบคลุมทั้งพื้นที่ และเตาเผาเดิมบางแห่งชำรุด
- (2) ปัจจุบันสถานบริการสาธารณสุขทั่วประเทศมีแนวโน้มเลือกใช้บริการเก็บขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อจากเอกชนมากขึ้น กอปรกับการแข่งขันด้านราคาของเอกชนกันเอง ทำให้สถานบริการสาธารณสุขหลายแห่งที่ไม่ทราบหรือไม่มีการตรวจสอบการเก็บ ขน และกำจัดว่าถูกต้องและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2550 และกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ.2545
- (3) ช่องว่างของกฎหมาย เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีระบบติดตามตรวจสอบการดำเนินการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อของเอกชนว่าดำเนินการถูกต้องและเป็นไปตามกฎกระทรวงฯ ทำให้เอกชนบางรายลักลอบทิ้งมูลฝอยติดเชื้อในที่สาธารณะหรือนำไปเก็บ ขน และกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง

2.3 สถานการณ์คุณภาพอากาศและระดับเสียง

2.3.1 สถานการณ์คุณภาพอากาศ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก โดยการติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบอัตโนมัติจำนวน 3 สถานี คือ

จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่บริเวณศูนย์ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมเทศบาลนครหาดใหญ่

อ.หาดใหญ่จ.สงขลา

จังหวัดยะลา ตั้งอยู่บริเวณสนามโรงพิธีช้างเผือก อ.เมือง จ.ยะลา

จังหวัดนราธิวาส ตั้งอยู่บริเวณศาลากลางจังหวัดนราธิวาส อ.เมือง จ.นราธิวาส

ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศจากสถานีตรวจวัดทั้ง 3 แห่ง ในปี 2556 แสดงดังตารางที่ 2-3 โดยสรุปคุณภาพอากาศในแต่ละจังหวัดได้ดังนี้

(1) จังหวัดสงขลา ค่าก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO_2) ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO_2) ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์(CO) ก๊าซโอโซน(O_3) และฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน(PM-10) มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไปค่อนข้างมาก โดยเมื่อเปรียบเทียบคุณภาพอากาศระหว่างปี 2556 กับปี 2555พบว่าส่วนใหญ่มีค่าใกล้เคียงกันยกเว้นค่าก๊าซโอโซน (O_3) มีค่าเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดค่อนข้างมาก

(2) จังหวัดยะลา มีการตรวจวัดคุณภาพอากาศเพียง 2 ค่า คือ ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์และฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM-10) ผลจากการตรวจวัดพบว่ามีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไปที่กำหนดค่อนข้างมากทั้ง สองค่า โดยค่าก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) เฉลี่ย 1 ชั่วโมง และ 8 ชั่วโมง มีค่าอยู่ในช่วง 0.0-2.1 และ 0.1-1.4 ส่วนในล้านส่วน (ppm) ตามลำดับ สำหรับฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM-10) เฉลี่ย 24 ชั่วโมง มีค่าอยู่ในช่วง 9-97 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพอากาศระหว่างปี 2556 กับปี 2555 พบว่ามีค่าใกล้เคียงกัน

(3) จังหวัดนราธิวาส มีการตรวจวัดคุณภาพอากาศเพียง 2 ค่า คือค่าก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์และฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM-10) ผลจากการตรวจวัดพบว่ามีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศทั่วไปที่กำหนดค่อนข้างมากทั้ง สองค่า โดยค่าก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) เฉลี่ย 1 ชั่วโมง และ 8 ชั่วโมง มีค่าอยู่ในช่วง 0.0- 2.4 และ 0.0-1.3 ส่วนในล้านส่วน ตามลำดับ ส่วนฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM-10) เฉลี่ย 24 ชั่วโมง มีค่าอยู่ในช่วง 13-135 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยมีค่าสูงกว่ามาตรฐานจำนวน 1 วัน ในเดือนมิถุนายน 2556 และเมื่อเปรียบเทียบคุณภาพอากาศระหว่างปี 2556 กับปี 2555 พบว่ามีค่าใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 2-6 คุณภาพอากาศบริเวณสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ

สารมลพิษทางอากาศ	ค่ามาตรฐาน	ทน.หาดใหญ่		ทน.ยะลา		ทม.นราธิวาส	
		ช่วงค่าที่วัดได้	ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ช่วงค่าที่วัดได้	ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ช่วงค่าที่วัดได้	ค่าเฉลี่ย 1 ปี
ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂) เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)	300	0-11	1.3	-	-	-	-
ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO ₂) เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)	170	0-34	7.5	-	-	-	-
ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm)	30	0-2.9	0.4	0-2.1	0.4	0-2.4	0.5
ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) เฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppm)	9	0-2.7	0.4	0.1-1.4	0.4	0-1.3	0.5
ค่าก๊าซโอโซน (O ₃) เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)	100	0-80	16	-	-	-	-
ฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน(PM-10) เฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มคก./ลบ.ม.)	120	17-101	37	9-97	28	13-135	36

ที่มา: สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ ตุลาคม 2556

ปัญหาคุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก ที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นคือ ปัญหาหมอกควันจากการเกิดไฟไหม้ป่าบริเวณเกาะสุมาตราและเกาะกาลิมันตัน ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งจากการติดตามสถานการณ์ฯ จากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม และ Hotspot Map ของศูนย์เชี่ยวชาญด้านอุตุนิยมวิทยาแห่งอาเซียน ประเทศสิงคโปร์ (ASEAN Specialised Meteorological Centre : ASMC) และการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า ในปี 2556 พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก เกิดปัญหาหมอกควันในช่วง ปลายเดือนมิถุนายน- กันยายน โดยปรากฏจุดที่เกิดไฟไหม้บนเกาะสุมาตรา อยู่ระหว่าง 1- 488 จุด แต่อย่างไรก็ตาม ค่าดัชนีคุณภาพอากาศ (AQI) ในจังหวัดสงขลาและยะลา จัดอยู่ในเกณฑ์ดีถึงปานกลางกล่าวคือไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพ แต่ผู้ป่วยโรคระบบทางเดินหายใจ ควรหลีกเลี่ยงการออกกำลังกายภายนอกอาคาร ส่วนค่าดัชนีคุณภาพอากาศ (AQI) ในจังหวัดนราธิวาสจัดอยู่ในเกณฑ์ดีถึงมีผลกระทบต่อสุขภาพ กล่าวคือ ผู้ป่วยโรคระบบทางเดินหายใจควรหลีกเลี่ยงการออกกำลังกายภายนอกอาคาร บุคคลทั่วไป โดยเฉพาะเด็กและผู้สูงอายุ ไม่ควรทำกิจกรรมภายนอกอาคารเป็นเวลานาน

ตารางที่ 2-7 ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงของ PM-10 และ AQI ในพื้นที่ภาคตอนล่างฝั่งตะวันออก
ในช่วงเดือนมิถุนายน - กันยายน 255

จังหวัด	สถานี	PM-10*	ค่าเฉลี่ย PM-10	AQI**	ค่าเฉลี่ย AQI
สงขลา	ศูนย์ส่งเสริมกิจกรรมสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่	30-103	49	38-91	57
นราธิวาส	ศาลากลาง อ.เมือง	19-129	40	23-104	45
ยะลา	สนามโรงพิธีช้างเผือก อ.เมือง	10-94	32	13-84	37

หมายเหตุ:ค่ามาตรฐาน PM-10 เฉลี่ย 24 ชั่วโมง เท่ากับ 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

*: หน่วยเป็นไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

**: ดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index)

2.3.2 สถานการณ์ระดับเสียง

กรมควบคุมมลพิษ ทำการตรวจวัดระดับเสียงในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกเพียง
สถานีเดียวคือบริเวณเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาผลจากการตรวจวัดพบว่า ในปี
2556 ระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq}) 24 ชั่วโมง มีค่าอยู่ในช่วง 59.5-63.3 เดซิเบลเอ (dBA) ซึ่งไม่เกินมาตรฐาน
(มาตรฐานกำหนดระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ไม่เกิน 70 เดซิเบลเอ (dBA)) โดยมีจำนวนวันที่เกิน
มาตรฐาน 17 วัน จากวันตรวจวัดทั้งหมด 36 วัน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ของจำนวนวันทั้งหมดที่ตรวจวัด
เมื่อพิจารณาแนวโน้มระดับเสียงเฉลี่ยปี 2556 เทียบกับปี 2555 พบว่าเพิ่มขึ้นเล็กน้อย(ระดับเสียงเฉลี่ยใน
ปี 2555 อยู่ในช่วง 58.2-63.3dBA)

ตารางที่ 2-8 ระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq}) 24 ชั่วโมง บริเวณเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาปี 2556

เดือน	ระดับเสียงเฉลี่ย (Leq) 24 ชั่วโมง (dBA)			จำนวนวันที่เกินมาตรฐาน/จำนวนวันที่ตรวจวัด
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	
ตุลาคม 2555	58.4	66.9	63.3	0/31
พฤศจิกายน 2555	59.7	68.5	62.1	0/29
ธันวาคม 2555	59.1	73.3	62.9	4/27
มกราคม 2556	58.4	66.7	58.2	0/31
กุมภาพันธ์ 2556	59.3	63.1	60.1	0/28
มีนาคม 2556	59.0	77.9	62.3	7/28
เมษายน 2556	58.6	64.2	59.6	0/30
พฤษภาคม 2556	59.0	62.1	59.3	0/31
มิถุนายน 2556	58.5	65.9	58.9	3/30
กรกฎาคม 2556	57.3	63.1	58.9	3/30
สิงหาคม 2556	56.0	61.1	59.6	0/31
มาตรฐาน	70			

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก

3.1 การขับเคลื่อนการจัดการสิ่งแวดล้อมภาคใต้

จากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายภาพ การใช้ประโยชน์ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้สถานการณ์และแนวโน้มความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมที่ความรุนแรง นำไปสู่ความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ กระทบต่อฐานการผลิตภาคเกษตรกรรม ความมั่นคงด้านอาหาร สุขภาวะและคุณภาพชีวิตของประชาชน แม้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศมีนโยบาย และแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2540-2559 ซึ่งเป็นกรอบแนวทางการจัดการฯ ระดับชาติในระยะยาว 20 ปี โดยมีการถ่ายทอดเป็นแผนระยะกลาง 5 ปี เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันอยู่ในห้วงเวลาของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2555-2559 และสอดคล้องกับของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559 แต่การขับเคลื่อนและการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ประกอบกับการจัดการสิ่งแวดล้อมต้องใช้เวลาและความต่อเนื่องในการดำเนินงาน รวมทั้งการบูรณาการและเชื่อมโยงของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับชาติ ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสถานการณ์และประเด็นสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละพื้นที่

การขับเคลื่อนการจัดการสิ่งแวดล้อมภาคใต้ผ่านแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 ซึ่งเป็นแผนที่มุ่งเน้นการลดและควบคุมมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด และการสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีในระดับพื้นที่แบบมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นแนวทางและกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่และ แปลงแผนไปสู่การปฏิบัติในการสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน

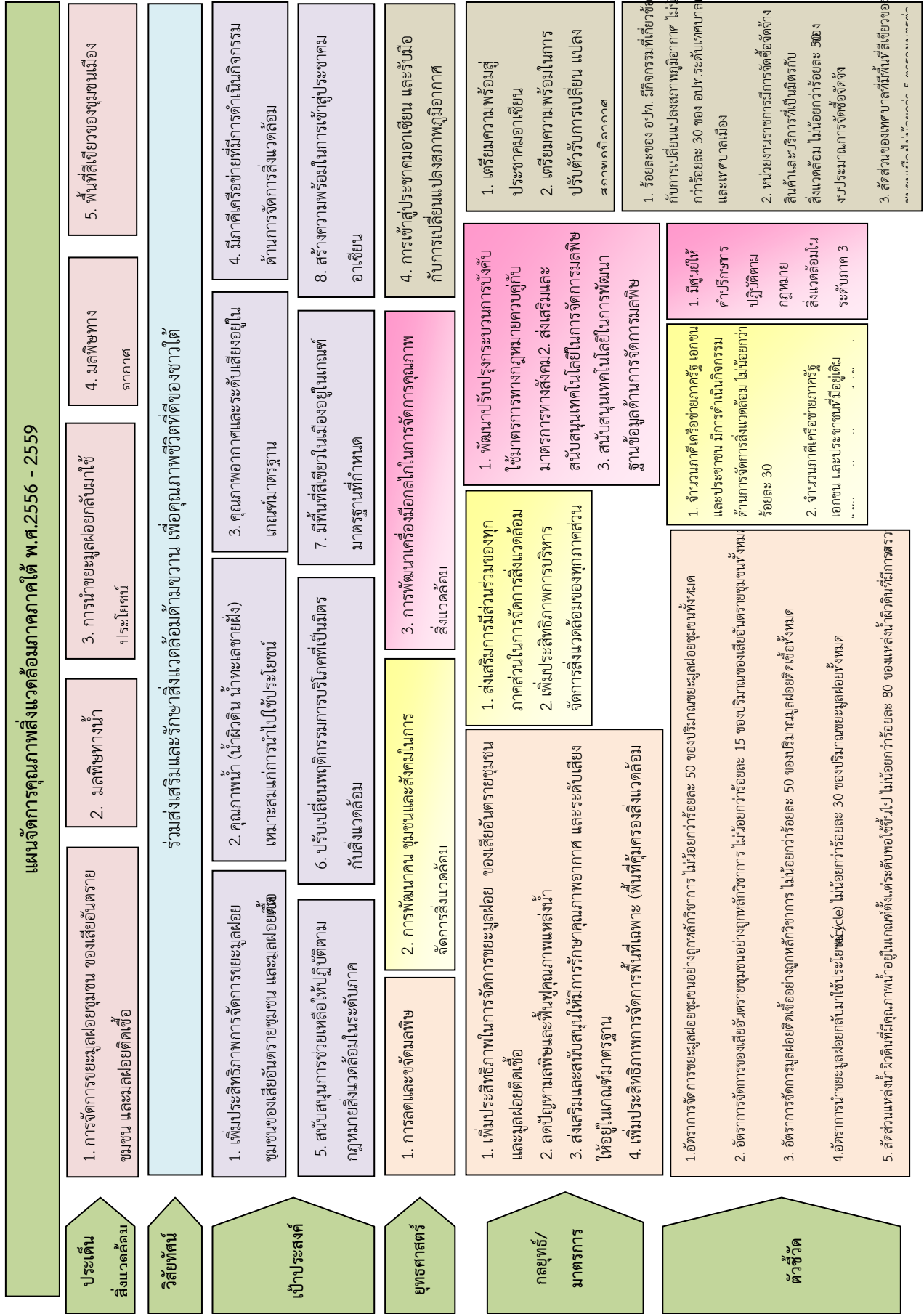
การจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้พ.ศ.2556-2559 เป็นการจัดทำแผนที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการพิจารณาประเด็นสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์ศักยภาพของภูมิภาค การกำหนดสิ่งที่พึงปรารถนา การกำหนดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย การกำหนดกลยุทธ์ การจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ และการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ตลอดจนแนวทางการติดตามประเมินผล โดยกระบวนการจัดการประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group) จากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ รวมทั้งนำเสนอร่างแผนฯ ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการประชุมรับฟังความ

คิดเห็นต่อ (ร่าง) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 และปรับปรุง (ร่าง) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 ตามข้อคิดเห็นจากที่ประชุม เพื่อให้ได้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ที่สามารถถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม โดยจัดทำรูปเล่มเผยแพร่แก่กลุ่มเป้าหมายผ่านช่องทางต่างๆ เช่น รูปแบบเอกสาร รูปแบบแผ่นบันทึกข้อมูล (CD) และการเผยแพร่ในรูปแบบ digital file ผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (www.reo16.mnre.go.th) เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สถาบันการศึกษา นักวิชาการ องค์กรพัฒนา และเครือข่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาคใต้ให้ความสำคัญต่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และนำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเกิดความเป็นธรรมต่อสังคม โดยสาระสำคัญของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 สรุปได้ดังภาพ

การประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3.2 การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตรายชุมชน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดนโยบายการจัดการขยะมูลฝอย ให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดให้มีการจัดการในรูปแบบของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Resource conservation and recovery) โดยมุ่งเน้นให้มีระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนแบบครบวงจร ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการเกิดขยะมูลฝอย จนถึงการกำจัดขั้นสุดท้ายและให้ความสำคัญต่อการนำขยะมูลฝอย ที่มีศักยภาพกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดรวมทั้งลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดให้เหลือน้อยที่สุดโดยมีเป้าหมาย ภายใต้แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. 2555 – 2559 คือ 1) อัตราการจัดการขยะมูลฝอย ชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ อย่างถูกหลักวิชาการทั่วประเทศเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 และ 2) อัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30

จากนโยบายในด้านการจัดการขยะมูลฝอยของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมดังกล่าวดังนั้นแนวทางในการขับเคลื่อนเพื่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสีย อันตรายชุมชน เพื่อบรรลุเป้าหมายแนวนโยบาย จึงควรประกอบด้วยแนวทางการขับเคลื่อนหลัก ดังนี้

1. ด้านกลไกการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนซึ่ง จะเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน ซึ่งจะประกอบด้วยกระบวนการสร้างภาคี/เครือข่าย โดยเฉพาะ องค์การที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตรายตั้งแต่ระดับส่วนกลาง เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ระดับภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ศูนย์อนามัย และส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ระดับ จังหวัด และระดับท้องถิ่น โดยรูปแบบการสร้างเครือข่ายอาจเป็นการบันทึกลงนามความร่วมมือ และ นอกจากนั้นจะต้องมีการขับเคลื่อนด้านงบประมาณ การขับเคลื่อนด้านการนำไปปฏิบัติ เป็นต้น
2. ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย โดยการจัดระบบการกำจัดขยะมูล ฝอยให้เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น การปรับปรุงระบบกำจัดขยะมูลฝอยให้มีการดำเนินการแบบถูกต้องตาม หลักวิชาการ การแปรรูปขยะมูลฝอยเพื่อผลิตพลังงาน (WTE) การสร้างเครือข่ายการกำจัดขยะมูลฝอย แบบศูนย์รวม(Cluster) การสนับสนุนให้เอกชนเข้ามาดำเนินการ
3. ด้านกฎระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบให้เอื้อต่อการ ดำเนินงาน เช่น การออกเทศบัญญัติการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการเก็บขนและการกำจัดขยะมูล ฝอย ในอัตราที่เหมาะสมกับต้นทุน และสภาพพื้นที่ การออกข้อกำหนดด้านการเก็บขนขยะมูลฝอยแบบ แยกประเภท(ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายจากชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ)

4. ด้านข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ โดยจัดทำระบบข้อมูลที่สามารถเชื่อมต่อกันได้อย่างเป็นระบบตั้งแต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจนถึงส่วนกลาง และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของสารสนเทศสำหรับผู้บริหารในการวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยของแต่ละพื้นที่

5. ด้านการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ/การวิจัยเพื่อพัฒนา โดยการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบในแต่ละจังหวัดอย่างน้อยจังหวัดละ 1 ที่ และส่งเสริมการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ในการจัดการขยะมูลฝอย

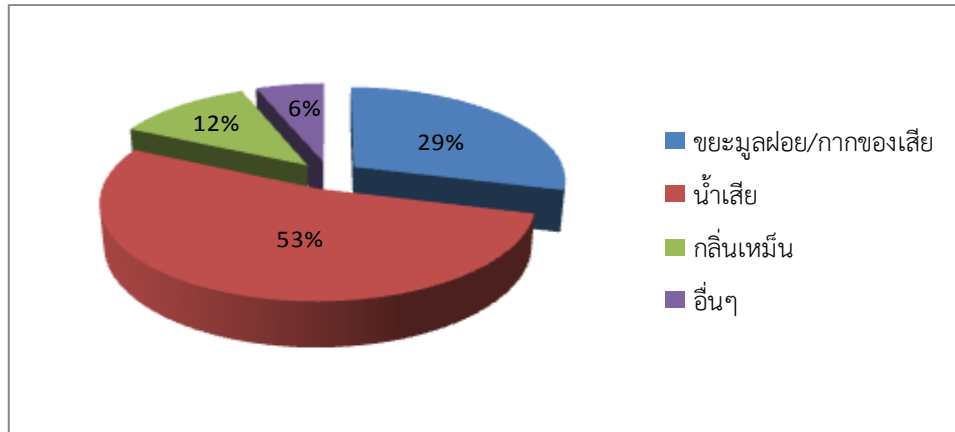
ซึ่งแนวทางการขับเคลื่อนทั้ง 5 ด้าน ที่กล่าวมา สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 จะมีการดำเนินการภายใต้ “โครงการเมืองสวยใส ไร้มลพิษ” (Clean & Green City) ในเทศบาลของจังหวัดพัทลุง 48 แห่ง รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานในเทศบาลของจังหวัดสงขลา 47 แห่ง และเทศบาลในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส อีก 8 แห่ง ซึ่งได้ดำเนินการเมื่อปี 2556

3.3 การดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 17 เรื่อง โดยได้รับ เรื่องร้องเรียนจากหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานละ 7 เรื่อง และร้องเรียนโดยตรงมายังสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 จำนวน 3 เรื่องโดยปัญหามลพิษที่ได้รับเรื่อง ร้องเรียนมากที่สุดได้แก่ มลพิษทางน้ำ มีการร้องเรียนคิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาคือ ปัญหาขยะมูลฝอย/กากของเสีย ปัญหากลิ่นเหม็น และปัญหาเรื่องอื่นๆ (ตารางที่ 1 และรูปที่ 1)

ตารางที่ 3-1 สถิติข้อมูลเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหามลพิษ แยกตามประเภทมลพิษ ปี 2556

ส่วนราชการ	จำนวนเรื่อง	ปัญหามลพิษ			
		น้ำเสีย	กลิ่นเหม็น	ขยะมูลฝอย/กากของเสีย	อื่น ๆ
หน่วยงานของรัฐ	7	3	1	2	1
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7	4	1	2	-
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16	13	2	-	1	-
รวม	17	9	2	5	1

รูปที่ 3-1 สัดส่วนประเภทปัญหามลพิษด้านสิ่งแวดล้อมที่มีการร้องเรียน ปี 2556

จากการร้องเรียน ปัญหามลพิษ ข้างต้นพบว่า มี 2 จังหวัดที่มีการร้องเรียน ปัญหามลพิษ ได้แก่จังหวัดสงขลา และจังหวัดยะลา โดยจังหวัดสงขลา มีจำนวนเรื่องร้องเรียนรวม 15 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 88 ของเรื่องร้องเรียนปัญหามลพิษ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 เนื่องจากจังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางความเจริญของภูมิภาคจึงเป็นเหตุให้มีการร้องเรียนเป็นจำนวนมาก

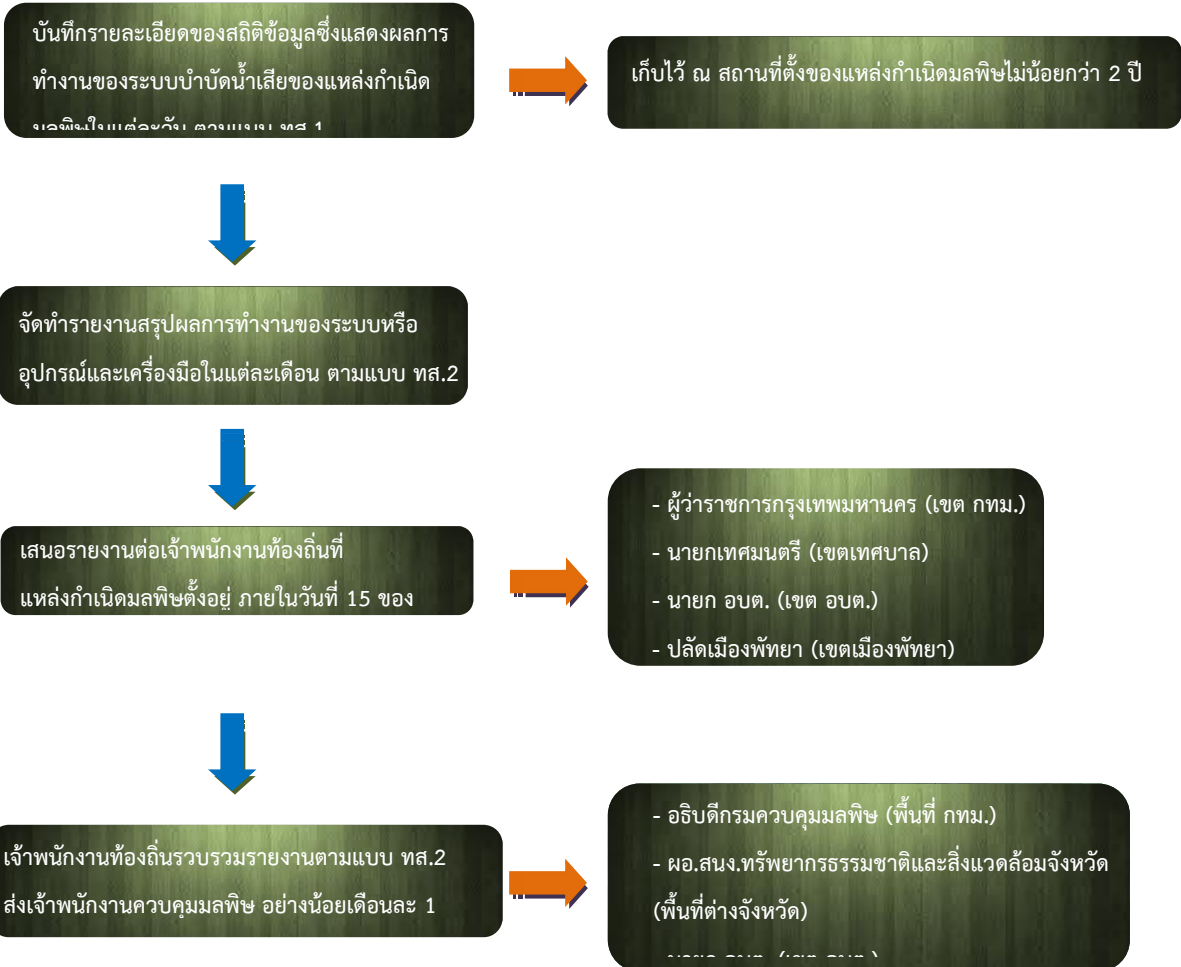
สำหรับการร้องเรียนปัญหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมมายังสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 ในปี 2556 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 3 เรื่อง โดยเป็นภาคประชาชนทั้งหมดได้ เพิ่มขึ้นจากปี 2555 จำนวน 2 เรื่อง เนื่องมาจากการดำเนินงานติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษและดำเนินการเรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษในพื้นที่ร่วมกันกับเจ้าพนักงานท้องถิ่นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ จากการประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน พบว่าผู้ร้องเรียนมีความพอใจในภาพรวมร้อยละ 90.3 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยประเด็นที่มีความพึงพอใจสูงสุดตามลำดับคือ ด้านคุณภาพการแก้ไขปัญหา ด้านคุณภาพของกระบวนการและขั้นตอนการแก้ไขปัญหา และด้านคุณภาพเจ้าหน้าที่

3.4 การดำเนินงานตามกฎกระทรวงออกตามความในมาตรา 80 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ออก กฎกระทรวง ตามความในมาตรา 80 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษตามมาตรา 69 จำนวน 10 ประเภท ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรม อาคารบางประเภทและบางขนาด ที่ดินจัดสรร การเลี้ยงสุกร ทำเทียบเรือประมง สะพานปลา และกิจการแพปลา สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อย บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด และระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ซึ่งมีระบบบำบัดน้ำเสียตามมาตรา 70

เป็นของตนเอง มีหน้าที่เก็บสถิติและข้อมูลซึ่งแสดงผลการทำงานของระบบหรืออุปกรณ์ และเครื่องมือในแต่ละวัน โดยจัดทำบันทึกรายละเอียดเป็นหลักฐานไว้ ณ สถานที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น และจัดทำรายงานสรุปผลการทำงานของระบบหรืออุปกรณ์ และเครื่องมือเสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นที่แหล่งกำเนิดมลพิษนั้นตั้งอยู่อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยมีการขั้นตอนดังนี้

ที่ผ่านมาสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตาม มาตรา 80 ผ่านสื่อต่างๆ อาทิ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ป้ายไฟอักษรวิ่งของเทศบาล และ เว็บไซต์ของหน่วยงาน และเตรียมความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่กำกับดูแล แหล่งกำเนิดมลพิษ สมาคมผู้ประกอบการต่างๆ รวมทั้งเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษในการ ปฏิบัติตามกฎหมายกระทรวงมาตรา 80 โดยการจัดประชุม/อบรม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้อง ในพื้นที่จังหวัดสงขลา พัทลุง ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส และลงพื้นที่ร่วมกับกรมควบคุมมลพิษ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้คำแนะนำเจ้าของ หรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ

การติดตามตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 กรมควบคุมมลพิษ และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัด ในฐานะเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 82 (1) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ร่วมกับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นเข้าตรวจสอบสภาพการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียและการระบายน้ำทิ้ง ของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 69 และตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายกระทรวงมาตรา 80 จำนวน 30 แห่ง แบ่งเป็น อาคาร บางประเภทและบางขนาด จำนวน18 แห่ง (โรงพยาบาล 12 แห่ง, โรงแรม 3 แห่ง, สถาบันอุดมศึกษา ของทางราชการ 1 แห่ง และห้างสรรพสินค้า 2 แห่ง) การเลี้ยงสุกร จำนวน 10 แห่ง และระบบ

3.5 การพัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมสู่มาตรฐานสากล

ห้องปฏิบัติการทดสอบด้านสิ่งแวดล้อมของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 มีภารกิจหลักคือ ตรวจวิเคราะห์หรือทดสอบตัวอย่างด้านสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำ ดิน และ ฟุ้งในอากาศ ซึ่งประกอบด้วย การทดสอบด้านกายภาพ เคมี ชีวภาพ และโลหะหนัก เพื่อรองรับตัวอย่างสิ่งแวดล้อมจากโครงการต่างๆ ในพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบ ได้แก่ ตัวอย่างจากโครงการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและลำน้ำสาขาย่อย แม่น้ำเทพา แม่น้ำปัตตานี แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำโก-ลก แม่น้ำบางนราโครงการ ติดตามตรวจสอบและประเมินผลประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน ตัวอย่างน้ำ ดิน และฟุ้งในอากาศจากเหตุการณ์ร้องเรียน หรือขอความอนุเคราะห์ ซึ่งผลจากการตรวจวิเคราะห์ทดสอบตัวอย่างดังกล่าว นำไปใช้ประโยชน์หลายด้าน เช่น เป็นข้อมูลประเมินสถานการณ์สิ่งแวดล้อม นำไปสู่แนวทางการป้องกัน ปรับปรุง แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และที่จะเกิดในอนาคตข้างหน้า เป็นข้อมูลหลักฐานอ้างอิง ประกอบ การแก้ไขปัญหา หรือประกอบการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น ผลการตรวจสอบวิเคราะห์ทดสอบจากห้องปฏิบัติการสิ่งแวดล้อม ต้องมีความถูกต้อง แม่นยำ เชื่อถือได้ เป็นที่ยอมรับจาก ผู้รับบริการ และผู้เกี่ยวข้อง แม้ว่าห้องปฏิบัติการมีการดำเนินการตามหลักการพื้นฐานของ Good Laboratory Practices : GLP เช่น การจัดการตัวอย่าง การควบคุมคุณภาพภายใน ฯลฯ แล้วก็ตาม แต่ยังคงพบว่าการดำเนินการ ทดสอบความชำนาญกับกรมวิทยาศาสตร์บริการที่ผ่านมา มีบางพารามิเตอร์ที่มีผลการทดสอบความชำนาญเป็นที่น่าสงสัย (questionable) หรือไม่เป็นที่น่าพอใจ (unsatisfactory) สิ่งเหล่านี้ ทำให้ห้องปฏิบัติการเกิดความไม่มั่นใจ ในระบบการทำงานและองค์ประกอบต่างๆ ของห้องปฏิบัติการ ว่ามีความเที่ยงตรง ถูกต้อง เพียงพอหรือไม่ ดังนั้นหากเป็นการยืนยันว่าผลการทดสอบซึ่งเป็นผลผลิตที่สำคัญของห้องปฏิบัติการ มีความถูกต้องแม่นยำจำเป็นต้องมีหลักประกันความถูกต้อง และความเชื่อมั่นในคุณภาพของรายงานผลการทดสอบ โดยห้องปฏิบัติการต้องได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากลที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในการจัดทำระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการ ได้แก่ ระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการ มาตรฐาน ISO/IEC 17025 “ข้อกำหนดทั่วไป ว่าด้วยความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบและสอบเทียบ”

ระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการ ISO/IEC 17025 (The International Organization for Standardization/The International Electrotechnical Commission 17025)เป็นระบบมาตรฐานสากลที่ระบุถึงข้อกำหนดทั่วไปว่าด้วยความสามารถของห้องปฏิบัติการทดสอบและสอบเทียบ เป็นระบบที่ใช้ประเมินความสามารถของห้องปฏิบัติการทั่วโลก โดยหน่วยรับรองห้องปฏิบัติการจะใช้มาตรฐานนี้ในการประเมินความสามารถของห้องปฏิบัติการ เพื่อยืนยันว่าห้องปฏิบัติการนั้นๆ มีความสามารถทางเทคนิค ของการดำเนินการทดสอบ หรือชนิดของการทดสอบของห้องปฏิบัติการ อย่างเป็นทางการสามารถทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันและขจัดปัญหาทางวิชาการ

การพัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมระดับภาคเข้าสู่มาตรฐานสากล (ISO/IEC 17025) เป็นหนึ่งในกลยุทธ์หลักของแผนกลยุทธ์สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค พ.ศ. 2552-2555 ที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 1-16 จัดทำขึ้นเพื่อ การเป็นองค์กรเชี่ยวชาญด้านวิชาการและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ การพัฒนากลไกและเครื่องมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งผลการทดสอบที่ออกโดยห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองความสามารถตามมาตรฐานสากล (ISO/IEC 17025) เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ ว่ามีความถูกต้อง แม่นยำ เชื่อถือได้ ดังนั้น ห้องปฏิบัติการ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 จึงได้รับมอบหมาย ให้ดำเนินการจัดทำและพัฒนาระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการ เพื่อเข้าสู่มาตรฐานสากล (ISO/IEC 17025:2005) ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553 และ ยื่นขอการรับรอง ระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการ กับสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม(สมอ.) เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2554

ผลจากการจัดทำและพัฒนาระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 เพื่อเข้าสู่มาตรฐานสากล(ISO / IEC 17025:2005) ของส่วนวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบตามมาตรฐาน ISO / IEC 17025:2005 จากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ใน ขอบข่ายสารแขวนลอยทั้งหมด (Total Suspended Solids) ช่วง 10 ถึง 500 มิลลิกรัม/ลิตร ในน้ำและน้ำเสีย ด้วยวิธี In house Method อ้างอิงตามหนังสือ Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater, APHA, AWWA, WEF, 21st edition 2005, part 2540 D จากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2555 และในปี 2555 ขยายขอบข่ายขอการรับรองพารามิเตอร์ COD ซึ่งเป็นค่าที่แสดงปริมาณสารอินทรีย์ในน้ำ เนื่องจากสอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่ รวมทั้งในการดำเนินงานที่ผ่านมาห้องปฏิบัติการทำการทดสอบปริมาณปริมาณสารอินทรีย์ในน้ำ ทั้งในรูปของ COD และ BOD ไม่น้อยกว่า 500 ตัวอย่างต่อปี การหาค่า COD จะมีประโยชน์อย่างมากในการเฝ้าระวังและควบคุมคุณภาพน้ำ หรือใช้ประกอบการพิจารณาหาสาเหตุ น้ำจากเหตุการณ์ร่องเรียน กรณีปลาตาย กลิ่นเหม็น เมื่อสัมผัสน้ำแล้วเกิดอาการคัน และน้ำจากระบบบำบัดน้ำเสีย เนื่องจากระยะเวลาในการวิเคราะห์หาค่า COD สั้นกว่าระยะเวลาที่ใช้ในการวิเคราะห์หาค่า BOD มากซึ่งเป็นข้อดีของการวิเคราะห์ค่า COD จึงทำให้มีประโยชน์อย่างมากในการควบคุมและแก้ไขปัญหาในเรื่องของมลพิษทางน้ำได้เป็นอย่างดีและทันควัน ต่อมาได้รับการตรวจติดตามระบบ เนื่องจากครบรอบกำหนดปี เมื่อวันที่ 18-19 เมษายน 2556 และ ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการทดสอบ ISO/ICE 17025 : 2005 ครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2556 ในพารามิเตอร์ TSS และ COD

ห้องปฏิบัติการทดสอบด้านสิ่งแวดล้อมของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 เน้นการบริหารงานและดำเนินการอย่างมืออาชีพที่ดี (good professional practice) ให้สอดคล้องกับ

ข้อกำหนด ISO/IEC 17025:2005 เพื่อให้เป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการด้วยการให้บริการในระดับสูงสุด ตามวิธีการของ Standard Method for the Examination Water and Wastewater ฉบับล่าสุด (22th edition) รวมทั้งจัดให้มีการทบทวน เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ ของ ระบบการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง และมีเป้าหมาย ขยายขอบข่ายขอการรับรองพารามิเตอร์ กลุ่มโลหะหนัก และ ปริมาณสารที่ละลายได้ทั้งหมด(TDS) ในน้ำและน้ำเสีย ต่อไป

การให้บริการ

การให้บริการทดสอบตัวอย่างน้ำ

- น้ำเสีย
- น้ำแหล่งน้ำ
- น้ำบ่อตื้น
- น้ำบาดาล
- น้ำประปา

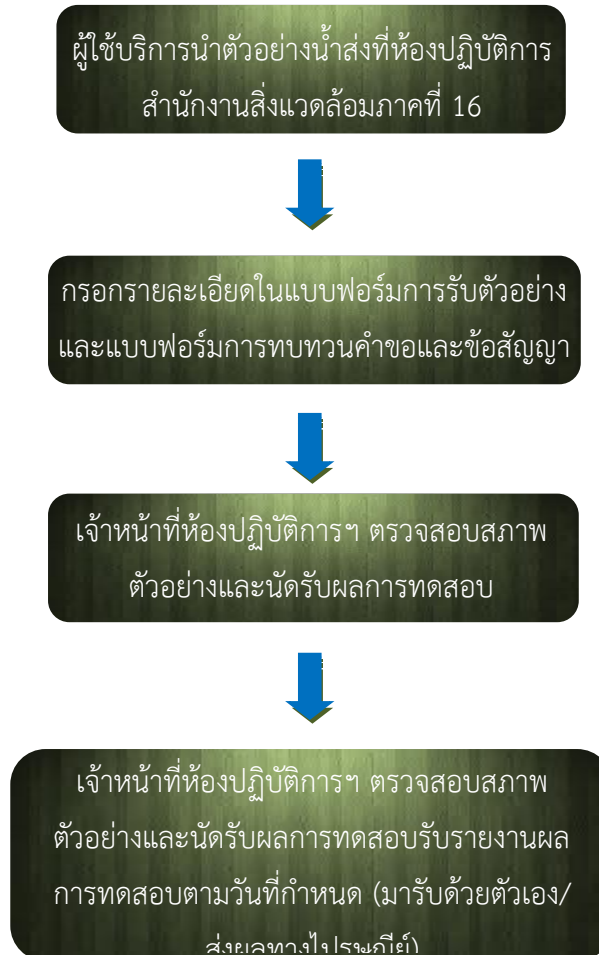
การให้บริการผู้ใช้บริการ

- การให้บริการเข้าเยี่ยมชมการปฏิบัติงานของห้องปฏิบัติการทดสอบ
- การให้คำแนะนำทางด้านวิชาการ

ขั้นตอนการรับบริการ

3.6 ศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

เนื่องจากในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน – กันยายน เป็นฤดูแล้งของกลุ่มประเทศอาเซียนตอนล่าง คือ มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย และในห้วงเวลานี้ ในประเทศอินโดนีเซีย บริเวณเกาะสุมาตรา และเกาะกาลิมันตัน จะมีการแผ้วถางพื้นที่โดยการเผาเพื่อทำการเกษตร เช่นเดียวกับภาคเหนือของประเทศไทย และห้วงเวลาเดียวกันนี้ลมที่พัดจะเป็นลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เมื่อการเผาป่าหรือพื้นที่เกษตรในเกาะสุมาตราเป็นจำนวนมาก และทิศทางลมพัดขึ้นมาตอนบน ทำให้หมอกควันข้ามแดนส่งผลกระทบต่อภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 ให้ความสำคัญในการเฝ้าระวังสถานการณ์คุณภาพอากาศ และการให้ข่าวสารต่อสาธารณะที่เป็นปัจจุบัน และทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา รวมทั้งการเตือนภัยกรณีค่าความเข้มข้นของมลพิษทางอากาศเกินมาตรฐาน และคุณภาพอากาศเริ่มจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงและไม่ตื่นตระหนกกับปัญหาดังกล่าว โดยดำเนินการดังนี้

1. สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ จัดส่งข้อมูลคุณภาพอากาศให้สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 ทางจดหมาย อิเล็กทรอนิกส์ ก่อนเวลา 10.00 น. ของทุกวัน ซึ่งเริ่มตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2556 จนกว่าจะสถานการณ์จะเป็นปกติ (ประมาณเดือนสิงหาคม)

2. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 จัดทำรายงานสถานการณ์หมอกควันเป็นรายวัน โดยการรวบรวม และประมวลผลข้อมูลคุณภาพอากาศ และปริมาณฝุ่นละออง จากกรมควบคุมมลพิษ จำนวนจุดที่เกิดไฟไหม้ (Hotspot) บนเกาะสุมาตรา และแผนที่การกระจายตัวของหมอกควัน (Regional Haze Map) จากเว็บไซต์ หน่วยบริการอุตุนิยมวิทยา ของประเทศสิงคโปร์ (Meteorological Service Singapore) ข้อมูลอุตุนิยมวิทยา จากเว็บไซต์ของกรมอุตุนิยมวิทยา รวมทั้ง ข้อมูลสถานการณ์หมอกควันในพื้นที่ จากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ภาคใต้ และแจ้งเตือนสถานการณ์หมอกควันตามระดับความรุนแรงของปริมาณฝุ่นละออง PM_{10}

ปริมาณฝุ่นละออง $PM_{10}(\mu g/m^3)$	ดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index)	คุณภาพอากาศ
≤ 40	0-50	ดี
41-120	51-100	ปานกลาง
121-350	101-200	มีผลกระทบต่อสุขภาพ
351-420	201-300	มีผลกระทบต่อสุขภาพมาก
> 420	>300	อันตราย

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

3. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 จัดส่งรายงานสถานการณ์หมอกควันเป็นรายวัน ให้สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15 ทางระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์

4. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 จัดส่งรายงานสถานการณ์หมอกควันเป็นรายวัน ให้สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด จำนวน 9 จังหวัด คือ จังหวัดสงขลา พัทลุง ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลตรัง กระบี่ และนครศรีธรรมราชทางระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์

5. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด และแจ้งข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6. การเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยช่องทางเว็บไซต์ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16: www.reo16.mnre.go.th ช่องทาง facebook : www.facebook.com/reo16

7. การเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยช่องทางเว็บไซต์ของ กรมควบคุมมลพิษ : www.reo16.mnre.go.th

8. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้สื่อข่าว อาทิเช่น หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก และไทยทีวีสีช่อง 3 5 7 และ NBT เป็นต้น

ผลการดำเนินงาน

1. จัดทำรายงานสถานการณ์หมอกควันรายวัน ได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบัน ตั้งแต่วันที่ 24 จนถึงปัจจุบัน (23 กรกฎาคม 2556) จำนวน 30ฉบับ โดยมีจำนวนวันที่คุณภาพเกินมาตรฐาน จำนวน 1 ครั้ง (ค่ามาตรฐาน PM_{10} เฉลี่ย 24 ชั่วโมง เท่ากับ 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) ณ สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2556

2. รายงานสถานการณ์หมอกควันเป็นรายวัน ให้สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๔ และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๕ ทางระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์

3. รายงานสถานการณ์หมอกควันเป็นรายวัน ให้สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดทางระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ โดยเป็น

- จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 4 จำนวน 1 จังหวัด คือ สุราษฎร์ธานี
- จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15 จำนวน 3 จังหวัด คือ สตูล กระบี่ และตรัง
- จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 จำนวน 5 จังหวัด คือ พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

4. รายงานสถานการณ์หมอกควัน ในพื้นที่ภาคใต้ เป็นรายวัน เผยแพร่สู่สาธารณะ โดยช่องทางเว็บไซต์ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16: www.reo16.mnre.go.th จำนวน 30 ฉบับ โดยมีผู้ใช้บริการดาวน์โหลด รายงานสถานการณ์หมอกควันในพื้นที่ภาคใต้รายวัน ตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2556 จนถึงปัจจุบัน (23กรกฎาคม 2556) จำนวน 3,026รายโดยเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2556 มีผู้ใช้บริการสูงสุด จำนวน 828 ราย

5. รายงานสถานการณ์หมอกควันเป็นรายวัน เผยแพร่สู่สาธารณะ โดยช่องทาง

facebook : www.facebook.com/reo16 จำนวน 30 ฉบับ

ในการรายงานสถานการณ์หมอกควันในพื้นที่ภาคใต้ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 ได้ให้ความสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ และ เป็นปัจจุบัน เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา รวมทั้งการเตือนภัยกรณีค่าความเข้มข้นของมลพิษทางอากาศเกินมาตรฐาน และคุณภาพอากาศเริ่มจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงและไม่ตื่นตระหนกกับปัญหาดังกล่าว

การดำเนินการในลักษณะศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง มุ่งเน้นการบูรณาการงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15 และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 รวมทั้ง สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด จำนวน 9 จังหวัด คือ จังหวัดสงขลา พัทลุง ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลตรัง กระบี่ และนครศรีธรรมราช โดยมีการแบ่งแยกหน้าที่ที่ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน ประสานเชื่อมโยงทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีแนวทางปฏิบัติไปในทิศทางที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในระยะยาวกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายการแจ้งรายงานข้อมูลข่าวสารในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม จังหวัดที่อาจได้รับผลกระทบจากสถานการณ์หมอกควัน ข้ามแดนในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ยังไม่มีสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอย่างครบถ้วน จึงควร มีการติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบอัตโนมัติเพิ่มเติม ในพื้นที่ จังหวัดสตูล และควร ให้มีการย้ายสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบอัตโนมัติ บริเวณโรงพิธีช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ไปยังอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบที่รุนแรงกว่าในเขตอำเภอเมือง

3.7 การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในพื้นที่วิกฤตแบบบูรณาการ : คลองสำโรง

คลองสำโรง เป็นลำคลองสายหนึ่งของลุ่มน้ำฝั่งตะวันออก4 ในพื้นที่ลุ่ม น้ำทะเลสาบสงขลา เป็นคลองที่ไหลมาจากตำบลเกาะแก้ว ผ่านตำบลเขารูปช้าง เมื่อเข้าสู่เขตเทศบาลนครสงขลาจะแยกเป็น2 สาย คือ สายแรกไหลไปทางด้านทิศตะวันออก ออกสู่ชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย มีระยะทาง14.4 กิโลเมตรและอีกสายกั้นระหว่างเทศบาลนครสงขลา กับเทศบาลเมืองเขารูปช้างมีความยาวประมาณ5 กิโลเมตร

สภาพปัจจุบันของคลองสำโรงกลายเป็นแหล่งรองรับน้ำเสียจากบ้านเรือน และสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ริมคลอง ในเขตเทศบาลนครสงขลา และเทศบาลเมืองเขารูปช้าง รวมทั้งน้ำเสียจากชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเขารูปช้างทั้งหมดที่ยังไม่มีท่อรวบรวมน้ำเสีย และชุมชนในเขตเทศบาลนครสงขลาแม้ว่าจะมีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียแล้วก็ตาม แต่พื้นที่ริมคลองสำโรงตลอดแนวริมคลองยังไม่สามารถจัดวางท่อค้ำน้ำเสียริมคลองเพื่อเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียรวมส่งผลให้น้ำในคลองสำโรงมีความสกปรก เน่าเหม็น เต็มไปด้วยขยะและวัชพืช และมีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมาก โดยมีค่าออกซิเจนละลายน้ำเป็นศูนย์ตลอดทั้งลำน้ำ สัตว์น้ำไม่สามารถอาศัยอยู่ได้ คลองสำโรงจึงเป็นพื้นที่วิกฤตด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่คลองสำโรง ทั้งภาคราชการ ภาคท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชน ประกอบด้วย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสงขลา สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา ทพเรือภาคที่ 2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เทศบาลนครสงขลา เทศบาลเมืองเขารูปช้าง มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา บริษัท คิงฟิชเซอร์โฮลดิ้งส์ จำกัด องค์การจัดการน้ำเสีย และเครือข่ายประชาชนรักษาคคลองสำโรง ซึ่งประกอบด้วยชุมชนริมคลองสำโรง จำนวน 13 ชุมชน/หมู่บ้าน ได้ดำเนินการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในพื้นที่วิกฤตแบบบูรณาการในลักษณะพื้นที่-หน้าที่-การมีส่วนร่วม (Area-Function-Participation, AFP) เพื่อแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของคลองสำโรงแบบบูรณาการ โดยการดำเนินการในรูปแบบของคณะทำงานขับเคลื่อนฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมคลองสำโรงแบบบูรณาการ เพื่อขับเคลื่อน การดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมคลองสำโรงแบบบูรณาการ และติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนอย่างต่อเนื่อง มาตั้งแต่ปี 2553 โดยมีการวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์วัตถุประสงค์ วิเคราะห์ทางเลือก หรือมาตรการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์รวมทั้งแนวทางหรือรูปแบบการมีส่วนร่วม รวมทั้งมีการกำหนด วิสัยทัศน์ “คลองสำโรงสวย ใส ไร้ขยะ” และจัดทำแผน ปฏิบัติการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมคลองสำโรงแบบบูรณาการ พ.ศ. 2554 – 2556 โดยได้ กำหนดตัวชี้วัดใน การดำเนินงาน 3 ตัวชี้วัด คือ คุณภาพน้ำคลองสำโรงดีขึ้น ปริมาณความสกปรก (BOD Loading) ลดลงร้อยละ 22 และขยะและวัชพืชในบริเวณคลองสำโรงหมดไปภายใน 1 ปี นอกจากนี้ยังได้ร่วมกัน กำหนดมาตรการ/โครงการ/กิจกรรม ที่หน่วยงาน และภาคส่วนต่างๆ ที่จะต้อง ดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์ที่กำหนด โดยระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2556 ได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผน ปฏิบัติการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมคลองสำโรงแบบบูรณาการ รวมทั้งการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

7.1 การดำเนินการด้านปัญหาคุณภาพน้ำ

- รมรงค์ ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนัก
ในปัญหาน้ำเสียคลองสำโรง โดยดำเนินการ

(1) ให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับปัญหาน้ำเสียคลองลำโรงและการจัดการน้ำเสียในครัวเรือน รวมทั้งการเก็บวัชพืชในคลองลำโรง กิจกรรมเทน้ำหมักชีวภาพและอีเอ็มบอล และการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ

(2) ติดป้ายรณรงค์ ประชาสัมพันธ์สองฝั่งคลอง เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำในคลองลำโรง

(3) รณรงค์ให้ความรู้ชุมชน สถานประกอบการในการจัดการน้ำเสียอย่างง่าย เช่น ตะแกรงดักเศษอาหาร ขยะ บ่อดักไขมัน บ่อเกรอะ บ่อซึม โดยการขยายผลการนำเทคโนโลยีการควบคุมมลพิษที่ใช้การได้ดีที่สุดไปประยุกต์ในพื้นที่

(4) ตรวจสอบและนำให้อุตสาหกรรมชุมชนปฏิบัติตามเทศบัญญัติของเทศบาล
- กำหนดเขตอุตสาหกรรม โดยการควบคุมการขออนุญาตประกอบกิจการอุตสาหกรรมชุมชนให้อยู่ในเขตผังเมืองรวม

- ลดปริมาณและความสกปรกของน้ำเสียจากชุมชน อุตสาหกรรมชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรม ก่อนไหลลงสู่คลองลำโรง โดยดำเนินการ

(1) ส่งเสริมให้โรงงานอุตสาหกรรมนำหลักเทคโนโลยีสะอาด(CT) และหลักกรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาใช้ในโรงงาน

(2) เพิ่มปริมาณน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดแล้วมาใช้ใหม่ เพื่อลดปริมาณน้ำเสียที่ปล่อยออก

(3) สำรวจออกแบบระบบรวบรวมน้ำเสียเพิ่มเติมในเขตเทศบาลนครสงขลา

(4) ชี้แจงการขยายผลการนำเทคโนโลยีการควบคุมมลพิษที่ดีที่สุดไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่แก่สถานประกอบการในพื้นที่ พร้อมทั้งสำรวจและให้ข้อเสนอแนะแก่อุตสาหกรรมริมคลองลำโรง

- ฟื้นฟูคุณภาพน้ำคลองลำโรง โดยการเทน้ำหมักชีวภาพ (EM) ลงสู่คลองลำโรง เพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำ และสนับสนุนน้ำหมักชีวภาพเพื่อฟื้นฟูคุณภาพน้ำในคลองลำโรง

- การบริหารจัดการ โดยการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ และติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำคลองลำโรงตลอดสาย จำนวน 6 สถานี ปีละ 4 ครั้ง

7.2 การดำเนินการด้านปัญหาขยะมูลฝอย

- กิจกรรมเก็บขยะมูลฝอยและวัชพืช โดยดำเนินการจ้างเหมาเอกชนเก็บขน ผักตบชวาและสิ่งกีดขวางทางน้ำ จัดกิจกรรมพัฒนาคลองลำโรง จัดกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะ และกิจกรรมขยะแลกไข่

- กิจกรรมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เชิงรุก และให้ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย โดยดำเนินการจัดทำป้ายรณรงค์สร้างจิตอาสาความสะอาดคลองสำโรง จัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยแก่เครือข่ายเยาวชนและชุมชน และก่อตั้งราษฎรอาสาสมัครอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเฝ้าระวังและดูแลรักษาคลองสำโรง

จากผลการดำเนินงานแบบบูรณาการในระยะที่ผ่านมา ด้วยความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม/มาตรการที่กำหนดในแผนปฏิบัติการฯ ส่งผลให้คุณภาพน้ำในคลองสำโรงดีขึ้นกว่าเดิม โดยพบว่ามีค่าออกซิเจนละลายน้ำเพิ่มขึ้น ปริมาณความสกปรกที่ระบายลงสู่คลองสำโรงลดลงรวมทั้งขยะและวัชพืชลดลงเหลือน้อยมาก อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำในคลองสำโรง ไม่สามารถดำเนินการภายในระยะเวลาอันสั้น เนื่องจากปัญหาคุณภาพน้ำเกิดจากหลายสาเหตุรวมทั้งมีการสะสมมานาน จึงจำเป็นต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อเป้าหมายการฟื้นฟูคลองสำโรง ทั้งนี้ รูปแบบการดำเนินงานในลักษณะ พื้นที่-หน้าที่-การมีส่วนร่วม ยังสามารถใช้เป็นแนวทางการดำเนินการในการฟื้นฟูคุณภาพน้ำวิกฤตอื่นๆ ได้

3.8 การส่งเสริมการใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดนโยบายการกำกับดูแลองค์การที่ดี เพื่อแสดงถึงความมุ่งมั่นในการรับผิดชอบต่อรัฐ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำนโยบายการกำกับดูแลองค์การที่ดี ของสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านรัฐ สังคมและสิ่งแวดล้อม สู่การปฏิบัติ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 จึงได้ดำเนินโครงการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 และในปีงบประมาณ พ.ศ.2556สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 ได้ดำเนินโครงการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยจัดกลุ่มประเภทสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 กลุ่มหลัก 17 ประเภท คือ

8.1 วัสดุสำนักงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจำนวน 11 ประเภทคือ กระดาษ คอมพิวเตอร์ กระดาษชำระ กล่องใส่เอกสาร ซองบรรจุภัณฑ์ ตลับหมึก แบตเตอรี่ปฐมภูมิ ปากกาไวท์บอร์ด ผลิตภัณฑ์ลบคำผิด แฟ้มเอกสาร สีทาอาคาร และหลอดฟลูออเรสเซนต์

8.2 ครุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจำนวน 3 ประเภทคือ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องพิมพ์ และเครื่องเรือนเหล็ก

8.3 บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 ประเภท คือ บริการทำความสะอาด บริการ-โรงแรม และบริการเช่าเครื่องถ่ายเอกสาร

ผลการดำเนินงาน

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 ได้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2555 – 20 กันยายน 2556 โดยสรุปผลการดำเนินการดังนี้

1. ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 11 ประเภท
2. สัดส่วนของงบประมาณที่ใช้ในการซื้อสินค้ากลุ่มวัสดุสำนักงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เทียบกับงบประมาณที่ใช้จัดซื้อวัสดุสำนักงานกลุ่มเดียวกันเฉลี่ย ร้อยละ 52.44
3. สัดส่วนของงบประมาณที่ใช้ในการซื้อครุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เทียบกับงบประมาณที่ใช้จัดซื้อครุภัณฑ์ในกลุ่มเดียวกันเฉลี่ย ร้อยละ 0.00
4. สัดส่วนของงบประมาณที่ใช้ในการจ้างบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เทียบกับงบประมาณที่ใช้ในการจ้างบริการกลุ่มเดียวกัน ร้อยละ 28.14

การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในปีงบประมาณ พ.ศ.2556 มีปัญหา/อุปสรรค เกี่ยวกับการจัดซื้อสินค้าที่มี ราคาสูงเกินกว่า 5,000 บาท ต้องเบิกจ่ายใน ลักษณะครุภัณฑ์ จึงต้องตั้งของประมาณไว้ล่วงหน้า จึงควรมีการจัดทำค่าของงบประมาณล่วงหน้า สำหรับการจัดซื้อสินค้า ดังกล่าว และการใช้บริการโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่าในจังหวัด สงขลาและพื้นที่ใกล้เคียงมีโรงแรม ที่ได้รับเกียรติบัตรใบไม้เขียวเพียง 2 แห่ง และมีราคาสูง ทำให้ประสบ ปัญหาในการเลือกใช้บริการ จึงควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่ม มากขึ้น

ตารางที่ 3-2การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในปีงบประมาณ พ.ศ.2556

สินค้าและบริการ	งบประมาณที่ซื้อ สินค้าและบริการแต่ ละประเภท	รวมงบประมาณที่ซื้อ สินค้าและบริการที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม	ร้อยละงบประมาณที่ ใช้ในการซื้อสินค้า และบริการที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม
1. กระดาษคอมพิวเตอร์และ กระดาษสีทำปก	20,985	20,985	100
2. กระดาษชำระ	1,299	968	74
3. เครื่องพิมพ์	22,290	0.00	0
4. ซองบรรจุภัณฑ์	1,955	1,955	100
5. ตลับหมึก	117,715	46,565	40
6. แบตเตอรี่ปฐมภูมิ	1,735.20	1,735.20	100
7. ผลิตภัณฑ์ลบคำผิด	621	621	100
8. แฟ้มเอกสาร	2,910	2,910	100
9. สีทาอาคาร	103,330	0.00	0
10. บริการเช่าเครื่องถ่ายเอกสาร	14,124	0.00	0
รวม	147,220	77,208	52

บทที่ 4

แนวทางการขับเคลื่อนการจัดการสิ่งแวดล้อม

4.1 การขับเคลื่อนการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในพื้นที่วิกฤต

ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภาเป็น ลุ่มน้ำย่อยของทะเลสาบสงขลา เป็นลุ่มน้ำย่อยที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีคลองอู่ตะเภาเป็นคลองสายหลัก ความยาวประมาณ 100 กิโลเมตร มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ จำนวน 42 แห่ง โดยชุมชนหนาแน่นในระดับเทศบาลมากถึง 22 เทศบาล ซึ่งคลองอู่ตะเภาสายหลัก เป็นคลองสำคัญของจังหวัดสงขลาที่มีคุณค่าและใช้ประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิตของประชาชนทั้งในพื้นที่ลุ่มน้ำและนอกพื้นที่ลุ่มน้ำ กล่าวคือ เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และที่สำคัญยังเป็นแหล่งน้ำดิบของการประปาภูมิภาคและเป็นพื้นที่อนุรักษ์แหล่งน้ำดิบเพื่อการประปาในหลายชุมชน และยังเป็นแหล่งรองรับน้ำทิ้งจากกิจกรรมต่างๆ ทั้งจากชุมชน อุตสาหกรรม และ เกษตรกรรม

ปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมหลักในพื้นที่คลองอู่ตะเภา ได้แก่ (1) คลองอู่ตะเภาและคลองสาขามีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม ซึ่งจากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำคลองอู่ตะเภา และลำคลองสาขา รวม 31 จุด พบว่าตั้งแต่ปี 2553-2555 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมขึ้นไปกว่าร้อยละ 86 และ 70 ตามลำดับ (2) ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งปัญหาการรวบรวมมูลฝอยและการกำจัดในสถานที่กำจัดแบบไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ นอกจากนี้ ยังพบว่าการบริหารจัดการเพื่อรักษาคุณภาพน้ำในระบบลุ่มน้ำแบบบูรณาการด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังให้ความร่วมมือและให้ความสำคัญน้อยในการจัดการน้ำเสีย กำกับดูแลและควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งความตระหนัก จิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องและประชาชนยังอยู่ในวงจำกัด

แนวทางการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา เป็นการดำเนินการแบบบูรณาการในลักษณะพื้นที่-หน้าที่-การมีส่วนร่วม (Area-Function-Participation) ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้และสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตั้งแต่ระดับผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแกนนำชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภามีแนวโน้มดีขึ้น โดยมีกรอบแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา

1. การลดความสกปรกที่ระบายลงสู่แหล่งน้ำ โดยการส่งเสริมให้มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น/เทศบัญญัติกำหนดให้มีครัวเรือนติดตั้งถังดักไขมัน การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบรวบรวมน้ำเสียของท.หาดใหญ่ และส่งเสริมและสนับสนุนให้มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา
2. การตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษและบังคับการตามกฎหมายควบคุมมลพิษ และการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือให้ปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมแก่สถานประกอบการที่ถูกควบคุมการระบายน้ำทิ้งออกสู่สิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมศักยภาพด้านการจัดการน้ำเสียและแนวปฏิบัติที่ดีในการป้องกันและลดมลพิษแก่แหล่งกำเนิด
3. การปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมชุมชนริมคลอง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงการ ขุดลอกคลองอู่ตะเภาและคลองสาขาที่ตื้นเขิน
4. การเฝ้าระวังและติดตามคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ โดยการติดตามและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำอย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งเครือข่ายภาคประชาชน เพื่อเฝ้าระวังคุณภาพน้ำและการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดลงสู่แหล่งน้ำ และการติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำอัตโนมัติในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา
5. การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย โดยมีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริการจัดการขยะมูลฝอย ในการดำเนินกิจกรรมด้านแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย การดำเนินกิจกรรมการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตรายจากชุมชน การเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บขนขยะมูลฝอย การบริหารจัดการขยะมูลฝอยหรือมูลฝอยติดเชื้อในลักษณะรวมศูนย์ การเพิ่มประสิทธิภาพการกำจัดขยะมูลฝอย และการพัฒนาระบบสารสนเทศการจัดการขยะมูลฝอย การพัฒนา /ขยายพื้นที่ต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอย และการพัฒนา /เพิ่มประสิทธิภาพสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย (Sanitary Landfill/Control dump)
6. เสริมสร้างศักยภาพ แกนนำ/ผู้นำภาคชุมชน/เครือข่าย ในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภาในการขับเคลื่อนการดำเนินงานจัดการสิ่งแวดล้อม (ด้านการจัดการขยะมูลฝอย และการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ) ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.2 การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตรายชุมชน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดให้มีการจัดการในรูปแบบของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Resource conservation and recovery) โดยมุ่งเน้นให้มีระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนแบบครบวงจร ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการเกิดขยะมูลฝอย จนถึงการจัดขั้นสุดท้ายและให้ความสำคัญต่อการนำขยะมูลฝอย

ที่มีศักยภาพกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดรวมทั้งลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดให้เหลือน้อยที่สุดโดยมีเป้าหมาย ภายใต้แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. 2555 – 2559 คือ 1) อัตราการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ อย่างถูกหลักวิชาการทั่วประเทศเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 และ 2) อัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30

จากนโยบายในด้านการจัดการขยะมูลฝอยของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ดังนั้น แนวทางในการขับเคลื่อนเพื่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน เพื่อบรรลุเป้าหมายแนวนโยบาย จึงควรประกอบด้วยแนวทางการขับเคลื่อนหลัก ดังนี้

1. ด้านกลไกการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนซึ่งจะเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน ซึ่งจะประกอบด้วยกระบวนการสร้างภาคี/เครือข่าย โดยเฉพาะองค์การที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายตั้งแต่ระดับส่วนกลาง เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ระดับภูมิภาคได้แก่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ศูนย์อนามัย และส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น โดยรูปแบบการสร้างเครือข่ายอาจเป็นการบันทึกลงนามความร่วมมือ และนอกจากนั้นจะต้องมีการขับเคลื่อนด้านงบประมาณ การขับเคลื่อนด้านการนำแผนไปปฏิบัติ เป็นต้น

2. ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย โดยการจัดระบบการกำจัดขยะมูลฝอยให้เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น การปรับปรุงระบบกำจัดขยะมูลฝอยให้มีการดำเนินการแบบถูกต้องตามหลักวิชาการ การแปรรูปขยะมูลฝอยเพื่อผลิตพลังงาน (WTE) การสร้างเครือข่ายการกำจัดขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม(Cluster) การสนับสนุนให้เอกชนเข้ามาดำเนินการ

3. ด้านกฎระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบให้เอื้อต่อการดำเนินงาน เช่น การออกเทศบัญญัติการเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการเก็บขนและการกำจัดขยะมูลฝอย ในอัตราที่เหมาะสมกับต้นทุน และสภาพพื้นที่ การออกข้อกำหนดด้านการเก็บขนขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท(ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายจากชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ)

4. ด้านข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ โดยจัดทำระบบข้อมูลที่สามารถเชื่อมต่อกันได้อย่างเป็นระบบตั้งแต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจนถึงส่วนกลาง และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของสารสนเทศสำหรับผู้บริหารในการวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยของแต่ละพื้นที่

5. ด้านการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ/การวิจัยเพื่อพัฒนา โดยการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบในแต่ละจังหวัดอย่างน้อยจังหวัดละ 1 ที่ และส่งเสริมการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ในการจัดการขยะมูลฝอย

ซึ่งแนวทางการขับเคลื่อนทั้ง 5 ด้าน ที่กล่าวมา สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 จะมีการดำเนินการภายใต้ “โครงการเมืองสวยใส ไร้มลพิษ” (Clean & Green City) ในเทศบาลของจังหวัดพัทลุง 48 แห่ง รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานในเทศบาลของจังหวัดสงขลา 47 แห่ง และเทศบาลในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส อีก 8 แห่ง ซึ่งได้ดำเนินการเมื่อปี 2556

4.3 การพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

จากสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก ในจังหวัด สงขลา พัทลุง ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ส่วนใหญ่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นยังมีการจัดการขยะมูลฝอยไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพของ ประชาชนในพื้นที่ เหตุเห็ดร้อนรำคาญ และกรณีพิพาทตามกฎหมายต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่ง สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดองค์ความรู้ ประสบการณ์ในการจัดการ ขยะมูลฝอย รวมทั้งมีประเด็นการเกิดข้อพิพาททางกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมในด้านการจัดการมลพิษ เช่น การจัดการของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ การจัดการขยะมูลฝอย การจัดการน้ำเสีย เหตุรำคาญจากสถาน ประกอบการตามกฎหมายโรงงานอุตสาหกรรม กฎหมายการสาธารณสุขและกฎหมายสิ่งแวดล้อม ซึ่งตาม กฎหมายดังกล่าวบางส่วนได้มีการกระจายอำนาจหน้าที่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ แต่ ประเด็นการจัดการมลพิษเป็นเรื่องเฉพาะทางเทคนิคซึ่งเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ ความเชื่อมั่นในการปฏิบัติให้ถูกต้องจึงอาจก่อให้เกิดกรณีพิพาททางกฎหมายปกครองขึ้น

จากอำนาจหน้าที่และพันธกิจของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่สำคัญประการ หนึ่งคือ การให้คำปรึกษาและเสนอแนะทางวิชาการและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมตลอดจนสนับสนุนและ ส่งเสริมศักยภาพการดำเนินงานการจัดการสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 “การพัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและยั่งยืน” ภายใต้แผนกล ยุทธ์สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค พ.ศ.2552-2555 ดังนั้น ในปี 2557 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 ได้ กำหนดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมใน 2 ประเด็นหลักเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค คือ ด้านการจัดการขยะมูลฝอยและ ของเสียอันตราย โดยมีการเสริมสร้างสมรรถนะให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะ มูลฝอยและของเสียอันตรายจากชุมชน ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับเทศบาลในพื้นที่จังหวัดพัทลุง 48 แห่ง ภายใต้การดำเนินงาน “โครงการเมืองสวยใส ไร้มลพิษ” (Clean & Green City) และด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเน้นให้ สามารถนำกฎหมายสิ่งแวดล้อมไปประยุกต์ใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งหลักสูตรนี้จะเปิดรับ สมัครเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 จังหวัด เข้ารับการฝึกอบรมและมีการจัดเก็บ ค่าลงทะเบียน พร้อมพิจารณาคุณสมบัติของผู้เข้าอบรมด้วย